

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:

3 hasábos petitors egyszer
18 fillér, többszöri hirdetésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Wlassics-utca 52. sz.), az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhivatalhoz (Újváros-utca 25. sz.) küldendők.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Árvizek.

Szokatlan időjárás volt ez évben egész közép Európában. Aszály uralkodott az esztendő négy-öt hónapjában. Nem volt eső.

Szeptemberben és októberben pedig megereedtek az ég csatornáit s ontották a vizet a szikkadt földre.

Az aszály idején láttuk a maga ijesztő, mivoltában azt a nagy veszedelmet, amelyet a csatorna hálózat hiánya jelent egy földművelő országra. Mikor pedig tulságos bővében vagyunk a viznek, mikor a folyók és patakok kilépnek a medrükből s a falvakat és a földműves földjeit elborítja az árvíz, akkor azt látjuk, hogy mennyi veszedelmet rejt magában folyóink szabályozatlan volta.

Hogy lesz-e valaha Magyarországnak öntözésre alkalmas csatorna hálózata, ez olyan nagy kérdés, amelyre talán csak évszázadok fognak felelni. Ugyancsak messze van még az az idő is, amikor a folyók annyira szabályozva lesznek, hogy nem fenyegethetik az életet s a vagyonszabályozatlan volta.

Aránylag kevés az, amit nálunk a víz-

szabályozás s az árvízvédelem érdekében az állam s az egyes érdekeltségek tehetnek. Az állam anyagi erejét igénybe veszi a fegyveres béke, a birtokosok nem bírják meg a szabályozási költségeket. Azok a milliók, amelyeket beruházásokra fordíthat az állam, alig látszanak meg az óriási szükséglet mellett.

Zalavármegyében a mult hetekben az árvíz rettenetes károkat tett. A Mura, a Dráva, a Zala, a Kerka s a kis patakok völgyei mindenütt megteltek vízzel. A Mura emberáldozatot is követelt; elvitte a hidakat, átszakította a töltéseket s megromlalt a partot. A Zala völgyében mindenütt árvíz hömpölygött. A Boba—Csáktornya közt húzó vasúti töltések mellett nagy területeken valóságos tavak képződtek s Alsólendva körül óriási víztömeg gyűlt össze. Zalaegerszeg majdnem egészen posványos vízzel volt körülvéve, mert a Zala legelőszőr itt fut ki a völgyébe. A meder tisztogatására alig van gondja valakinek, szabályozásról pedig szó sincs.

Ezeknek az árvizeknek azután szomorú következményei vannak úgy közgazdasági mint közegészségi szempontból. Ha a réteket ősszel, tavasszal elborítja a víz, még

szinte hasznos. De mikor elviszi a lekaszált szénát, mikor a szántóföldeket teszi hasznavehetetlenné, mikor megakasztja a közlekedést, elszakítja a hidakat s elönti az utakat; a mikor egyes községekben alámossa a házakat s a szegény emberek viskóit döntögeti, számokban kifejezhetetlen károkat tud tenni a szabályozatlan folyó.

Elképzelhető az a hatás, amelyet egy árvíz a közegészségi viszonyokra gyakorol ott, ahol, mint a minap Kotorban, egész házsorok állanak a víz alatt s az utcákra vastag iszapréteget rak az áradat. Annak a szegény embernek, akinek mindene egy viskó, nincs módjában sokat gondolni avval, hogy maga és a gyereke megbetegszik a nyirkos kuckóban. Amint a víz leszaladt s életveszedelem nélkül megteheti, azonnal visszaköltözik a házába. Ilyen tanyákon azután otthon van a görvélykór, a tuberkulózis s száz féle egyéb nyavalya. A környék levegőjét pedig állandóan fertőzheti a posvány.

A Mura vonalának ármentesítése különösen égető kérdés. Majdnem évről-évre hallatszik a panasz az árvíz által fenyegetett falvakból, de kevés az, amit eddig

TÁRCA.

Találkozás . . .

Az István-uton, a Városliget szélén egy szürös atyafi haladt cammogó léptekkel. Óvatosan, kémlően nézett körül, mint aki tájékozni igyekszik. Öreg, törődött embernek látszott. A csontos arc értelmet, talán egy kis ravasztságot is fejezett ki. A juniusi est leszállóban, a levegő tikkadt, fülledt. A szürös ember, miután egy ideig megállt, lassan bekanyarodott a ligetbe. Erősen megnézte a járókeleket. Valakit megszólítani akart. Válogatott bennük.

Elhatározta magát. Egy padon ülő öreg napszámóra esett a választás. Feléje ment.

— Nem lenne szíves megmondani, kérem, merre van erre a Borostyán-koresma?

A megszólított lustán emelte fel kövér szemhéját, hogy megnézzék azt, aki megszólította, aztán válaszolt:

— Hamar eléri, ha igyekszik a Hermina-utra. Csak balra kell menni, majd megmondják ottan.

— Köszönöm az utbaigazítást, de én már azt se tudom, merre esik a Hermina-ut? Vagy talán nem is tudtam soha. Nem vagyok idevalósi.

— Azt látom, — jegyezte meg a napszámos.

— Vámoszszékéről kerültem föl. Egy kis sorom van.

— Hunnan? — kérdezte a napszámos, figyelmesen nézve az előtte álló szürös embert.

— Vámoszszékéről. Fél napi járóföld vasuton. Négy forintot fizettem, amiért felhoztak.

A napszámos felkelt. Komor, napégett arca mintha kiderült volna.

— Vámoszszéki ember? Ugy rémlik, hogy ösmerem én kegyelmedet.

— Az is meglehet.

— De ugy is van. Itt szolgált valamikor a lófejű vasutnál. Kocsis volt.

— Az már szent igaz. Nagyon etlálta.

A napszámos mosolygott.

— Könnyű volt azt kitalálni. Még azt is tudom, hogy Tót Kiss Mihálynak híjják kegyelmedet.

A szürös ember igyekezett nagyot csudálkozni. — Ejnye, no! Ez már mégis. De hát hunnan tudja olyan akkuratusan?

— Hunnan tudom? Hát onnan, hogy huszonhat esztendővel ezelőtt együtt voltunk kocsisok a lófejűnél. Én vagyok a Hadar Imre.

— Az Imre? — csudálkozott tovább Tót Kiss Mihály — nem lehet az. Hadd látom csak jól. Az ám, mákos ucse, formit hozzá nagyon. De egy kicsit elformálódott azótátul. Olyan fekete volt a bajusza, mint a szurok. Hát a

haját hova tette, Imre koma? No nézze meg az ember! Csakugyan a Hadar Imre. Nem adom egy tál lencsért, hogy így rákadtam a régi cimborára.

Kezet fogtak. Tót Kiss Mihály folytatta:

— No nem hittem volna. Hadd látom csak, hiszen kigyelmed is a mi védékünkéről való.

— Igen. Vámoszszékéről.

— Persze, hogy onnan. Aztán azótátul min dig itt van, ebben a nagy városban?

— Igen bizony. Itt ragadtam.

— Aztán hogy megy a sora?

— Komiszul. Azaz sehogy.

— Mit dolgozott? — tudakolta Tót Kiss Mihály.

— Mindent össze-vissza. Napszámokodom. Hunn van, hunn nincs. Ahogy gyün. Hát kigyelmed hogy van azóta?

— Meg vagyok, hála istennek, kutya bajom. Nem sajnálom, hogy itthagytam ezt a Pestet. Ejnye no, de örvendek, igazán örvendek, hogy látom. Soha se hittem volna. Csak nagyon megpenészedett a bajusza, aki kutya áldója van.

Hadar Imre busan rázogatta a fejét.

— Bizony magam is megpenészedtem. Alig hogy a lábamon vagyok. Nem jó dolga van a szegény embernek ebben a nagy városban. Hát még ha ugy marad, mint én, özvegyen. Egy

annak a vidéknek érdekében a vármegye tehetett. Az utalap nem bírja el nagyobb beruházások költségeit s az érdekeltég erőtlen ahhoz, hogy önmagán segítsen.

Nagy reménységgel néztünk a beruházásokra szánt milliók felosztása elé; de fájdalom, hogy oly kevés jutott Zalavármegyébe, hogy abból védműveket építeni, vizeket szabályozni nem lehet.

Nagyon messze van még az az idő, amikor folyóink szabályozva s termő földjeinek az árvizek veszedelmétől mentesítve lesznek. De ha a közel jövőben hathatós segítséget a veszélyeztetett vidékek nem remélhetnek is, ez nem jelentheti azt, hogy összetett kezekkel várjuk az újabb veszélyt.

Szokássá vált, hogy a közvetlenül érdekelték minden kérdésben felülről várják a kezdeményezést és az első segítséget. Legelső feladat, hogy az érdekeltég szervezkedjék s keresse a védelem módját és eszközeit, tartsa mindig napi renden a védekezés kérdését s ne csak akkor gondoljon rá, amikor már a nyakán a veszedelem.

A gyümölcs.

Ez évben szokatlanul sok gyümölcs termett az egész országban. Zalavármegye egész területén kitűnően sikerült a gyümölcstermés. Rengeteg sok az alma, körte, dió, gesztenye.

A közgazdák a bő gyümölcstermést nagy közgazdasági haszonnak s a nép élmezése szempontjából fontosnak tekintik, különösen az idén, amikor a gabona, burgonya és tengeri silány termést adott.

Igaz, hogy a gyümölcs nagy gazdasági értéket képvisel; igaz, hogy sok termett; csak az a baj, hogy a mi népünk nem képes azt úgy felhasználni, hogy a bő termés előnyeit igazán érezze. A termelés nem okszerű s az értékesítés majdnem lehetetlen; a nép nem érti a módját annak, hogyan lehet a gyümölcsöt a kenyeret pótolni.

Ma már minden faluban szívesen ültet a nép gyümölcsfát, különösen ha ingyen jut hozzá. Nagyszabású akció indult meg a gyümölcstermelés érdekében s falvaink pusztá udvarai, sok

helyen az utak melléke is megteltek gyümölcsfával, úgy hogy manap ha nem is elég, de szép számú gyümölcsfánk van, amelyekről bőven jutott az Istenáldás a kamrákba.

De hogyan használja fel a gyümölcsöt a nép? Az asszony a szebbjét bekosarozza a piacra. Bő termés idején nem keresi meg a napszámát, mert a gyümölcsöt majdnem ingyen adja. A télire való eltartás módjáról fogalma sincs, a konzerváláshoz, sőt ennek legprimitívebb módjához: az aszaláshoz sem ért. Amit otthon elfogyaszt, azt megveszi nyersen. Nem kenyérpótlóknak használja biz azt, hanem elpazarolja. Még a díszit is almával eteti.

A földművelésügyi miniszter aszaló kemencéket ajánlott fel a községeknek, amelyeket a legminimálisabb szállítási s felállítási költség ellenében engedett volna át. Nincs tudomásunk arról, hogy vármegyénkben egyetlen egy község is igénybe vette volna a kormány támogatását. Minek az aszaló kemence? A szilvából pálinkát főz a gazda, ha ráfizet is; az almát elgarasozza az asszony, megesszi a gyerekek, a romlandót a disznók; a diót, gesztenyét megveszi a falu vegyeskereskedője potom pénzért. Elfogy a gyümölcs aszalás nélkül is. Igaz, elfogy. De éppen az a baj, hogy idő előtt és érezhető haszon nélkül fogy el. Előbb elfogy, mint a kenyér s amikor leghasznosabb volna, nincs belőle semmi. A garasos bevétel garasonként elesepeg haszontalan-ságokra, az asszonynak módos keszkenyőre, az embernek egy kis pálinkára, szivarra, a Pistikának cukorra. Ahogyan jött, úgy el is megy. A gyümölcselel nem sok kenyeret takarít meg a nép s az abból származó bevételt sem veszi észre.

Az értékesítés az ősi primitív formában történik, aminek azonban jórésben az is az oka, hogy a termesztés nem okszerű. Abban az időben, amikor a faültetés nagyobb arányokat öltött, nem gondoltak arra, hogy olyan fajok tenyésztését mozdítsák elő, amelyek könnyen és jól értékesíthetők. Köztudomású, hogy a kereskedelemben az egyforma, egyszerre érő, tartós és szállítható gyümölcsnek van értéke. Nálunk azonban az a divat, hogy a kisgazda többféle fajjal próbálkozik. Ha három almafaja van, mind a három másféle.

Nem történtek kísérletek az iránt sem, hogy melyik vidéken minő faj terem legjobban. Ültettek átbotában mindent, amint jött. A kevert termésért azután nem törí magát a kereskedő. Ha megveszi is, silány árt ad érte.

A gyümölcs pedig nagy viláfgazdalmi árucikk, amelynek mindig tisztességes ára van, csak érteni kell a termelés, csomagolás, értékesítés, szállítás módját. A tulprodukciónál sem kell félni, mert a jó gyümölcs termelésének zónája szűk s a szállítási eszközök tökéletesedésével, a szállítás olcsóbbá tételével folyton új piacok nyílnak meg. A technika szintén segítségére jön a gyümölcstermelésnek és értékesítésnek, mert százféle újabb

eszközét produkálja a konzerválásnak s a termés felhasználásának.

Az ideikhez hasonló bő gyümölcs termés bebizonyítja, hogy mennyire szervezetlen a mi gazdasági életünk, amely feleslegét nem tudja gazdaságosan elhelyezni. Erről az állapotról mondták az osztrák politikusok, hogy Magyarország belefut a saját zsirjába, mert ami másutt nagy értéket képvisel, az itt teljesen értéktelen. Pusztításnak, pazarlásnak szánt holmi.

A gyümölcstermelés, habár a gyümölcs csak melléktermény számba mehet is, nagy közgazdasági fontossággal bír s okszerű fatenyésztés, a szervezett értékesítés egész vidékek fellendülését vonhatja maga után. Helyes termelési irány mellett a gyümölcs a legversenyképesebb áru, mert a termés mennyiségileg és minőségileg nagy mértékben fokozható.

A felsőbb támogatás nem hiányzik s kellő jóakarattal gyümölcsfánkban nagy tőkét hagyhatunk utódainkra.

A magyar kivándorlás.

Mint az utlevélügyek előadója nagyon gyakran van alkalmam érintkezni azokkal, akik — mint tőlük hallom — »munkakeresés és pénzszerezés« céljából fogják kezükbe a vándorbotot. Minél többet érintkezem az utrakész vándorokkal, mindig jobban és jobban lelkembe vág az a gondolat, hogy ma, midőn kulturánk ezer áldása között a munkás megkeresni képes azokat az eszközöket is, melyeket egy századal ezelőtt még a kiváltóságok is nélkülöztek; ma, midőn a népnevelés és a tudomány csarnokai nyílt kapuval várják a jelentkezőt és a közpálya minden ember fiának nyitva áll, hogy ez a nép, mely egy évezreden át megállta helyét a nemzeteket elpusztító viharok között: ma fogjon kezébe vándorbotot, hogy behuny szemmel elhagyja hazáját és ismeretlen, kétes reményekkel áztatva magát, gyakran egész családját, túl a tengeren keressen magának jobb életet.

Nem volna oly elszomorító e gondolat, ha az élő pataként kifolyó emberáradatot az az eszme vezetné s mozgatná, mint a külföldi kivándorlókat, akiknek véresóppjeit nem szívja fel az idegen föld, hanem a maguk erőteljes kulturájuk által saját nemzetük expenzív propagáló erejét fejlesztik. De midőn majdnem mindegyiknek a szájából azt hallom, hogy odakünn többet lehet keresni, jobban lehet élni s itt is csak oly szép az élet, mint ide haza, ha jól menne soruk, akkor látom, hogy a magyar kivándorlásnak ethikai céljai nincsenek; hogy a magyar kivándorlásnak kis nemzetünkre nézve olyan lesújtó karakterisztikonja van, amely kóros tünetként mutatja be az egész mozgalmat.

Hisz messze állunk még attól, hogy hazánk területe aránytalan kicsi lenne népességéhez képest. Háromszor annyi magyarnak is birna kenyeret

macskám sincs. Néha azt se tudom, hol hálók, hol kelek.

— Az nem jó sor, — mondta Tót Kiss Mihály — kivált ha az ember kissé előregszik. Fiatalon oda se néz az ember a világnak. Ha van, jó; ha nincs, úgy is jó. De már vénségére . . .

Elgondolkozott, aztán ismét megszólalt:

— Nini, egyet mondok, kettő lesz belőle. Ide hallgasson Hadar Imre komám.

— Fülelek.

— Gyűjjon kigyelmed haza. Már úgy, mint velem. A mult héten temettük a sógoromat, a Kurta Bálintot. Az volt a község esősze. Most hát megmondom az igazat, én vagyok a község birája már három esztendeje.

— Ugy?

— Ugy ám. Nem dicsekedésből mondom, csak éppen azért, hogy felbiztassam.

— Engem? — kérdezte Hadar Imre, ki nem minden irigység nélkül nézte az egykori kocsi-társát.

— Igen kigyelmedet. Már arra akarom biztatni, hogy gyűjjon hozzánk esősznek. Nem lesz semmi baja. Kap krumpliföldet, kukoricaföldet, komenciót, ami dukál. No, egy-kettőre.

— Megyek, mondotta Hadar Imre és nagyot csapott Tót Kiss Mihály markába.

— Megvan az alku. Meg is ihatjuk az áldomást. Mert én most már viszem.

Betértek egy kocsimába. Sört rendeltek. A biró nagyon beszédes lett.

— De régen nem kocintottunk. Hátha még tudná, milyen sorban járok én itten?

— Úgyan milyen sorban? — kérdezte Hadar Imre.

— Házitüznézőbe.

— A' már valami.

A volt kocsis, a községi biró hunyorított a szemével.

— Nagy sora van annak. A fiamnak nézek asszonyt. Itt szolgált Pesten, aztán beleszeretett egy leányba. Most, hogy haza került, már mint a fiam, nem volt nyugta, addig rimázkodott, míg el nem jöttem. Aztán, ha a leány is úgy akarja, hát haza viszem. Hadd éljék világukat. Arra valók.

— Igen, — hagyta helyben Hadar Imre.

— Csakhogy, — folytatta Tót Kiss Mihály, — egész nap nem tudok rákadni a leányra.

— Talán nincs Budapesten.

— De itt van az. Csakhogy nincs helyben. Hatszor is ott jártam a kvártély-asszonyánál a Soroksári-utcában, de nem találtam otthon.

— Hát bizony az olyan facér eseléd elköszál.

— Igen, elköszál.

Tót Kiss Mihály ennél az utolsó szónál megvakarta a fejét. Aztán bizalmasan odaszólt Hadar Imrének:

— Csakhogy, tudja kigyelmed, sokféleképp lehet köszálni. Mégis csak szeretném tudni, hogy milyen fajta, ha már a menyem lesz. Azért mondok, utána járok egy kicsit. A kvártélyos asszonya azt mondta, hogy este a Borostyán-kocsimában szokott rostokolni. Hát majd odanézek.

Hadar Imre felállott.

— Bizza azt csak én rám, Tót Kiss Mihály uram. Látom, hogy fáradt, törődött.

— Szó, ami szó, sokat mászkáltam.

— Aztán meg — magyarázta Hadar Imre — így szűrösen nem is dukál odamenni. Csupa cifra népség jár oda. Maradjon csak itt békességben. Mire egy-két korsó sört felhajt, itt vagyok a leánnyal. Majd megnézem én, milyen a fajtája, konyftok hozzá. Sokat láttam azóta, hogy nem láttuk egymást. Csak mondja meg szaporán, hogy hívják azt a leányt.

— Karos Boresának. Fekete szemű leány, úgy mondta a fiam.

Háromnegyed óra mulva Hadar Imre visszajött másodmagával. Hozta a leányt.

— Ehunn van. Ez az.

Tót Kiss Mihály jól megnézte a csinos, barna leányt, ki igyekezett a szemét lesütni.

nyújtani, mint amennyi ma nehéz gondok között küzd itten és látja a kivándorlásban vérenek hullását. Hol van itt nálunk a fölösleg? Az a nép fölösleg, mely az anyaországból kiválva faji öntudatának, nemzeti büszkeségének szent palladiumát viszi magával? Nincs sehol!

A mi kivándorlónk ha egyszer az új világ földjére lépnek, úgyszólván örökre elszakadnak tőlünk. Sajnos, nagyon ritkában van meg az a gondolat, hogy tapasztalatait, melyeket tui a mindent mozgató világban szerez, majdan itthon értékesítse nemzetünk javára.

A cél és ok, mely a miénket a vándorutra készíti, egy csöppet sem tesz tanúságot a faji öntudat, a nemzeti érzés megdönthetetlen erejéről. Nem bizony!

A nyilatkozatok, melyeket vármegyénkbeli kivándorló atyánkfiaitól kapok kutató kérdéseimre, mind azt bizonyítják, hogy ezek, akik tőlünk elszakadnak, nem a mi számunkra szakadnak el; megszűntek ők a magyar nemzeti erőnek szerves atomjai lenni. Ime itt ebben nyilvánul a magyar kivándorlás sajátos és más nemzetek kivándoroltjaitól elütő, elszomorító jellege.

A közel múltban beállt hozzám egy esomó életerős gazdaember, hogy sürgessék utleveleik kiállítását. Ugyanekkor egy öreg anyóka is kérte, hogy falujából öt leány részére állítsam ki az utlevelet. A gazdák egytől-egyig duzzadó, fiatal, értelmes arccal. Lelkem elszomorodott a feleleten, melyet ama kérdésekre adtak, hogy miért sietnek itt hagyni kis falujukat? Munkát keresünk és pénzt akarunk szerezni. És azután — kérdém őket — mit akarnak csinálni? Hát tekintetes uram, ha jól megy sorsunk, vissza jövünk s elvisszük családunkat is. És itthon ki marad? kérdeztem az atyafiakat. Hát kérem, itthon megélni nem lehet.

Felhagytam a további kérdezősködéssel, mert attól félttem, hogy a könyeim kiosordulnak szemeimből. Remegve nyultam a tollamhoz, melyet — mióta mint köztisztviselő szolgálom vármegyém — tán sohse fogtam meg oly nehéz, keserves gondolatok közepette. Az én anyókám pedig látva, hogy mennyire elhallgattam, nem állhatta meg, hogy ne szóljon a fiatal gazdák után és elmondotta, hogy ezek a lányok is szívesen utnak indulnak, mert oda künn Amerikában kis pénzhez jutnak és mindjárt férjhez is mennek. Ide haza, ha már 16 évesek elmúlnak, mindenki lenézi őket falujokban, mert vén lányok maradtak.

Ez a rövid párbeszéd, mint valami tör nyíllott lelkeim keresztl. Szólni nem tudtam, a kiállított utlevelet a gazdák elvették, az anyókat pedig elnocajítottam azzal, hogy a falujabéli lányok majd otthon megkapják az utlevelet. Buesuzó köszöntésük — „Diesértessék a Jézus Krisztus” — ugy hangzott felém, mint a magyar nép lelkének utolsó őszinte „Isten hozzád”-ja. Csak úgy kavargott előttem minden s népünkért rajongó lelkeim megrémült e szegény kivándorlók által a magyar kivándorlásnak öntudatlanul lefestett sajátosságán.

— No fiam, — kérdezte Tót Kiss Mihály — hát akarsz-e velem jönni?

— Ha elvisz . . .

— Akarsz-e a fiam felesége lenni?

— Ha elvisz . . .

— No hát készülj. Holnap hajnalban indulunk. Várlak a vasutnál. De előbb igyál egy kis sört.

— Köszönöm, nem élek vele.

A leány távozott. A leendő rokonok mellőztek minden érzékenységet. Mikor a két cimora együtt maradt, Tót Kiss Mihály felvetette a kérdést:

— Hát milyen fajta?

Hadar Imre jól megfontolta a választ, azután így felelt:

— Hiszen nem mondom, hogy olyan szemérmes, mint Zsuzsánna, vagy olyan ártatlan, mint Genována, de ha megbeesüli magát, olyan hüszéges felesége lehet a kigyelmed fiának, mint a milyen Sára volt Ábrahámnak. Én mondom.

A bibliai hasonlatok imponáltak a leendő apósna.

— Akkor hát nincs baj, — mondotta — kocintsunk.

Lucián.

Hiába mondják, hogy majd visszatérnek és az Amerikából hazaérkező magyar nemesak vagyont hoz haza, hanem ennél értékesebb szellemi tőkét, a munka értékének tudatát, új szellemet, mely a magyar társadalom gazdasági életét erjedésbe hozza. Nem, sohase lesz ez. Az én gazdám fenti szavai másról győztek meg engem. Ők visszatérnek, mert egyedül mentek. Családjuk itthon maradt, visszahozza hát övéik szeretete, de csak azért, hogy azokat is magukkal vigyék. De azok, kiknek itthon családjuk nincs, vagy ha már egyszer családjukat is magukkal vitték, azok többé vissza nem térnek ide, ahonnan a nyomor kényszerítő hatása folytán elbujdostak.

Azok a lányok pedig, kik kimennek, hogy pénzt szerezzenek s férjhez menjenek, pláne sohse fognak gondolni haza, ahonnan a pártában maradás szögyene elől menekültek el.

Lesznek azonban olyanok is, kik visszatérnek. És kik ezek? jobb ezekről nem szólni . . . Jobb volna, ha ők maradnak künn és amazok térnek vissza. A statisztika által csoportosított számok, mint pozitív tények azt mondják, hogy visszatérnek azok, akik a munkát meg nem tudják szokni s velük hozzák haza a hazai felfogással ellentétes erkölcsöket, az államrendet felforgató, világbolondító eszméket.

Hogy mit veszítettünk és mit nyertünk az ily cserével, hogy állami igazgatásunk a kivándorlásról szóló 1903: IV. t.-c. keretében minő eszközzel igyekszik a kivándorlás kérdését helyesen megoldani s mi a társadalom feladata az állami munkálkodás támogatásában — erről még néhány szót a jövő számban.

Most csak annyit, hogy keressük a módot — különösen mi közigazgatási tisztviselők, akiknek legnehezebb feladat jut osztályrészül, ha élethivatásunk magaslatán akarunk állni, miképen merítsünk hasznát a kivándorlás okozta veszteségből és miképen szerezhetjük vissza azt, amit ezen a réven elvesztettünk? Önzetlenül, fáradhatlanul munkálkodni magyar népünk érdekében, a lelkéhez férközni, azt megszeretni és vezetni, támogatni verejtékes munkájában, ez legyen a mi sorsunk és legszentebb kötelességünk.

Kauffmann Mátyás.

Az iparostanoncok védelme.*

Szenyes, töredezett, rozoga ágy, korhadó szalmával megtöltött szalmazsák, gyűrött ágynemű, meghatározhatlan színű takaró, a szobában szerkesztet a feldolgozatlan anyagok meggyülemlett hulladékai, füsttől, portól fekete fal, egy-egy törött ablak, — ez a hí képe annak a helyiségnek, melyben a dolgos csapat napjának legtöbb óráját fárasztó munkában tölti. A téli hónapok féltve őrzik a bennrekedt levegőt, nehogy a költséges meleg vele együtt kivonuljon s bár frisebb, de hidegebb levegőnek adjon helyet; így eshetik meg aztán, hogy manapság egy-egy ipari tórnékhez egy-egy darab élet tapad. S az iparossegéd még nagy urnak tűnik fel, ha állapotát a szegény inasok állapotához mérjük. Ha a szegény inas az egész napi lótasfutásban elfárad és az éppem nem mesterségéhez tartozó cselédmunkában, házi teendők végzésében kimerül, még nincs jussa a nyugalomhoz; előbb egy sor kannát tele kell hordani vízzel, fát kell vágnia, azt be is kell hordania, tüzet raknia, a majsztram rakoncátlan gyermekei körül való teendőit elvégeznie s legifjabb esemétjét dajkaként hurcolnia, álomba ringatnia s csak mindezek után térhet pihenőre. Másnap álmoságtól szükreszorult szemekkel, testét sanyargatva dolgozik tovább s ha ereje és önuralma cserben hagyja, mint a fáradt barmot, munkára ösztökéli a lábszj s a mester, vagy a segéd ökle.

Igy eshetik meg az is, hogy az „iparos tanonciskola” tanórái alatt testben-lélekben kifáradt inasok egyrésze elalszik s padra hanyatlott fejjel álmodik a várva-várt felszabadulásról. Hogy ruhája, teste, lakása szennyjében mindenféle betegségek csirája gyarapszik, érthető. És van, hogy az éktelenűt és undorító borbajok a műhelyek lakóinál mindennaposak, hogy csak egy példát említsünk: a rúh, ha egy műhelyben előfordult, minden munkáson és inason elhatalmasodik és a tisztaság és ápolás hiányában a legtöbbnek bőrét előbb-utóbb sebek borítják.

*) A Szombathelyen megjelenő, kitűnően szerkesztett és nagyérdéki szaklap: a „Gyermekvédelem” októberi számából.

Ezekhez járul még az is, hogy alapos mosakodáshoz nem igen van idejük, s a fürdés jótéteményeiben csak akkor részesülnek, ha oly városban élnek, melynek határain belül vagy környékén folyóvíz van, tehát olesón jutnak hozzá. Akárhány gazda még a szükséges táplálékot sem adja meg az inasnak, gyakran csak a hulladék jut nekik, amit a többiek félredobtak s az ily módon megsanyargatott testtel hóban-fagyban csaknem leroszasztó terhet kell a vásárra cipelni, áruval vagy egyébvel tetézve megrakott kocsit kell minden izmának megfeszítésével huznia és senki sem törődik azzal, hogy a gerince elgörbül, hogy rossz lábbelibe szorított lábai télen elfágnak és kezének valamennyi ujja megémbereedik, kisebesedik. Ha a betegséglyző pénztári orvos felüti jegyzőkönyveit, minden lapon a következő betegségeket olvashatja: fagyás, seb a lábon vagy kézen, zuzódás, körömméreg, idegen test a láb vagy kéz husában. Nem a legjelentéktelenebb azonban a sok között, ami az inas testét elsanyargatja: a sok ütleg, a gyakori durva bántalmazás, amelyben sokszor csak szeszélyből részesül.

Valóban sürgős volna, hogy valamely módot eszeljenek ki az illetékes körök ez állapotok megváltoztatására. Az élet, melyet az iparos inas él, a későbbi iparos lelkében és életében is nyomot hagy. Még veleszületett képességei is elsatnyulnak. A tanulók évek eltelte után kontármunkásokként kerülnek ki a mester keze alól s ennek már nagy nemzetgazdasági és társadalmi jelentősége van. Ezeket tudva, nem tartanók szigorú megtorlásnak, ha egyes kötelességükre megfélekedeztet mestereket megfosztanának attól a jogtól, hogy tanulót szerződtesse. Csak egy mód képzelhető, a mellyel e tarthatlan állapotot változtatni lehet s ez a kellő, szigorú ellenőrzés. Vannak ugyan törvények és rendeletek, amelyeknek éppem az volna a céljuk, hogy javítsanak a viszonyokon, de ez az ellenőrzés és gondoskodás nem mindenben kielégítő. Arra, hogy a kisiparos műhelyét vizsgálják, senki sem gondol, az is kivételes dolog, hogy az élelmi és élvezeti szerek gyártásával foglalkozó telepeket, gyárakat és műhelyeket, minők a szikvizgyárak, cukrászatok és pékműhelyek, olykor-olykor megvizsgálják, de akkor sem az ott alkalmazott munkás és inas egészsége szempontjából, hanem hogy a fogyasztó közönség érdekeit védjék.

Minthogy azonban csupán ily teendők ellátására rendszeresített hatósági, orvosi, vagy felügyelői állások nincsenek, nem várható, hogy minden egyes műhelyt a kellő időközben megvizsgáljanak. De egyet-mást mégis lehetne tenni, hogy legalább a nagyobb visszaéléseknek ellene lehessen venni. Kérlelhetetlen szigorúsággal kellene mendenekelőtt a fölött őrködni, hogy minden mester valamennyi munkását és tanulóját haladéktalanul bejelentse s arról is erőlyesen kellene gondoskodni, hogy ezek megbetegedése esetében az orvosi segélyt nyomban igénybe vegyék.

Nem egy bajnak a forrása, hogy a szegény inas betegségét csak akkor veszik komolyan, ha már betegsége felette elhatalmasodott, mert nem szívesen nélkülözik munkaejét.

Ha az inas megbetegedéséről a betegséglyző pénztári orvosa tudomást szerez s alkalma nyílik őt megvizsgálni, annak is utána kellene járnia, hogy kit terhel a mulasztás azért, hogy a betegség elhatalmasodott, vagy azért, hogy valamely nála nem sejtett betegségnak lett áldozatává. Érdeklődnie kellene az inas lakásviszonyai és életmódja iránt is és ha visszaélések jön a nyomára, hasznos cselekedetet végez, ha tapasztalatait az ipartestületnek vagy iparhatóságnak, szükség esetén a tisztai orvosi hivatalnak bejelent.

Igen ólszerű volna annak a rendszeresítése is — bár ez első sorban a szülők és gyámok feladata és kötelessége volna — hogy az a testület, mely az inas felvételét jegyzékbe veszi, a tanonc szerződést csak az esetben véglegesítse, ha előbb meggyőződést szerzett arról, vajjon a szerződött mesternél a viszonyok mindenben megfelelők-e és hogy kilátás van-e arra, hogy az inas ott emberséges bánásmódban részesül s hogy a mester valóban mestere, tanítója lesz az inasnak. Az emberi jogok és szabadságok minden tisztelete mellett attól sem kellene visszarettenni, hogy oly mestert, ki abbéli kötelességeinek nem tesz eleget, a ki inasaival nem bánik emberségesen, megfosszák az inastartás jogától, mert az türhetetlen, hogy az a mester, aki egy

inasról sem tud kellőképpen gondoskodni, hármat, négyet is tarthasson, minden felelősség nélkül, csak arra való, hogy eselédjei számát szaporítsa.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár.

Az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztár működése az 1903 évben a természetes fejlődés kedvező eredményét mutatta fel.

Azon körülmény hatása, hogy az 1902 XIV. t.-e. egyrészt a tagok fizetési kötelezettségét kedvezőbbé tette, másrészt pedig az intézmény működési körét újabb célok megvalósítására kiterjesztette, főleg az 1903 évben jelentkezett, amikor az elérhető újabb kedvezmények a földmives nép köztudatába már átmentek.

A kedvezmények iránti köztudat felébresztését kétségkívül nagyban elősegítették a még most is állandó kereslet tárgyát képező ingyenes ismertető füzetek kiosztása, a hirdetések, valamint különösen az év első felében nagy számban megtartott előadások és értekezletek, de tagadhatatlan, hogy az intézmény többi egyéb életbevágó kedvezményei is, főként a várakozási időhöz nem kötött baleseti segélyezés tényleges nyújtása által váltak a földmives nép körében közismertté.

A tagok jelentkezésénél az 1905 évben már nem volt annyira tapasztalható az a túlsúly, melyre azelőtt egyes vidékek, különösen pedig egyes községek kedvező körülményeik folytán jutottak, hanem a jelentkezés az ország minden vidékéről arányosnak, állandóan egyöntetűnek volt mondható, sőt a jelentkezés — bár annak zöme az év elejére esett, — még az év különböző részében is egyenletesnek mutatkozott, ami mindenesetre a természetes és állandó fejlődés jele és biztosítéka.

Legtöbb tag ebben az évben is a rendkívüli tagok sorába iratkozott be, hol évi esekély 1 K befizetéssel szemben az illetők a pénztár balesetbiztosítását élvezik. Ezek minden naptári év végével kiesnek a tagok sorából s évenkénti rendszeres szaporodásuk azt tanúsítja, hogy egyrészt, aki egyik évben megszerezte a balesetbiztosítás jogát, az a következő évben is megszerezni kívánja, másrészt, hogy ezek példája újabb tagok részéről követésre talál. Ezek száma 1903-ban az előző évhez képest 33%-kal emelkedett.

A biztosításra önként jelentkező rendes tagok száma is igen kedvezően emelkedett az 1903 évben.

Az I. csoportbeli rendes tagok sorába, hol a tagok évi 10 K 40 f tagsági-díj ellenében maguknak a baleseti segélyezésen felül a nyugdíjhoz hasonló állandó rokkantsági és aggság esetére szóló segélyt, valamint családjuknak haláleseti segélyt biztosítanak, mintegy tízezer egyén lépett be. Hogy ennek dacára ezek száma az előző évi jelentésben megjelölt számot nem ugyanannyival szaporította, annak az oka, hogy az 1903 évben ugyanebből a csoportból, részben azonban a tagsági-díj hátralék miatt, több mint hatodfélezer tagot kellett törölni.

A II. csoportbeli rendes tagoknál, kik évi 5 K 72 f tagsági-díj ellenében a baleseti segélyezésen felül a fentebb körülírt segélyeket fele összegben biztosítják maguknak, teljesen ugyanazon körülmények állottak fenn, mint az előbbi csoportnál, s itt a harmadfélezernyi taglétszám emelkedést az esőkentette, hogy ezen csoportban is a fentebb ismertett okokból több mint másfélezer tagot kellett az 1903 évben törölni.

A III. csoportbeli rendes tagok száma, mely tagok évi 2 K 60 f tagsági díj ellenében csakis haláleseti segélyt biztosítanak, az 1903 év folyamán megháromszorozódott ugyan, azonban e tagok jelentkezése ez évben nem mondható kielégítőnek, ami annak róható fel leginkább, hogy azon vidékeken, hol az e fajta biztosításra a hajlandóság leginkább megvan, a tagok hozzá vannak szokva a temetkezési egyleteknél divó halálesetenként teljesítendő befizetésekhez, s a pénztárnál fenálló rendes évi díjak fizetésére való kötelezettségtől egyelőre idegenkednek.

A rendes tagok IV. csoportjába, hol a tagok évi 5 K 20 f tagsági-díj ellenében maguknak, vagy másnak bizonyos életkor elérésére esedékes segélyt biztosítanak, a jelentkezés ez évben is kielégítő volt.

Rendkívül kedvező volt a rendes tagok lét-

számának emelkedése a gazdasági eselédék biztosításának azon módjánál, melynél a munkaadó a szolgálatból távozó gazdasági eseléd javára már befizetett tagsági díjakat egy másik eseléd javára oly módon számíthatja át, hogy az új eseléd után annyi következő éven át nem fizet tagsági-díjat, ahány esztendőre az eltávozott eseléd után a multa névze azt már megfizette.

A 1903 évben ugyanis a biztosító munkaadók száma megközelítette az 1902 évben biztosított eselédék számát; ez utóbbiak száma pedig a négy csoportban együtt véve meghuszosorozódott.

Ezen a helyen hangsúlyoznunk kell, hogy a biztosítás tulnyomólag a rendes tagok I. csoportjában eszközöltetett, mely csoportban a eselédnyugdíjazás kérdése leghelyesebb megoldást nyerhet.

Teteses és pedig 60%-os emelkedést mutat végül a baleset veszélyének leginkább kitett gazdasági gépmunkások kötelező biztosításának azon formája, amidőn e gépmunkások a személyükben beálló változásokra való tekintettel nekiknek megjelölése nélkül általában biztosíthatnak. Ez az emelkedés főleg annak tulajdonítható, hogy míg az 1902 évben július 1-én, tehát már a eselési munkák kezdetén életbe lépett törvényes intézkedésekről a géptulajdonosok kellő időben tudomást nem szerezhettek, addig az 1903 évben az idevonatkozó rendelkezések és föltételek köztudomásra hozatalára és helyes végrehajtására kellő idő állott rendelkezésre.

Az 1903 év végén volt:

Önként belépő rendes tag 19550; a rendes tagok sorából biztosított gazdasági eseléd 5024; rendkívüli tag 40956. E címeken való díjbevételek összege 403.214 K 20 f.

A felvételi és tagsági könyv-kiállítási díjból 1354. — K, az 1903 év végén fizettetett ugyan be, azonban az illetők oly kérelmével, hogy fölvetelük csak az 1904 évben eszközöltessék. E befizetéseket eszközölt egyének tehát az 1903 év végéig a rendes tagok számát még nem szaporították.

Ugyanez az eset áll a rendkívüli tagsági-díj címén feltüntetett összegnél is, mely az előző évben bevételezett díjnál 813 K-val kevesebb, ellenben az 1904 évre előre fizetett 1326 K-val több, mint amennyi a fentebb kitért rendkívüli tagok számára esnek.

A gépmunkások általánosbiztosítása céljából kiállított az 1903 év folyamán összesen 5430 kötvény, s e címen befolyt összesen 66821 K, mely összegből csak 39 K volt olyan, mely a következő évre előre fizettetett.

Ehhez képest a tagok befizetései és a kiállított biztosítási kötvények címén a pénztár bevételei az 1903 év folyamán kitért összesen 470,035 K 20 f-t.

A gazdasági eselédék után az 1 K 20 f-es munkaadói hozzájárulás címén 369,364 K 25 f fizettetett be a pénztár javára. Ezen hozzájárulással szemben az 1903. évben 5947 gazdasági eseléd élvezte a pénztár által nyújtott baleset-biztosítás kedvezményét.

Az 1902 évben ugyanezen a címen befolyt 434,263 K 20 f, vagyis közel hatvanötezer koronával több, mint az 1903 évben, nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni, hogy viszont az előírás e címen az 1903 évben az előző évihez képest 24,256 K 80 f-rel emelkedett.

Magában véve tehát azon körülmény, hogy a tényleges bevétel esőkent, hogy nevezetesen ezen a címen az intézmény fennállása óta eltelt 3 évben előírt követeléssel szemben az 1903 év végén összesen 167,807 K 56 f hátralék mutatkozott, nem jelent visszaesést azon feladat teljesítésénél, melyet a törvény a gazdasági eselédék kötelező balesetbiztosításának kimondása útján kitért, hanem e körülmény oka kizárólag a múlt évben fennállott rendkívüli viszonyokban keresendő.

Bár e viszonyok megszűntével, s a m. kir. földmívelésügyi miniszter úrnak az e címen előírt követelések pontosabb befizetése érdekében tett újabb intézkedései folytán várható, hogy a hátralékok utólag legnagyobb részt be fognak folyni, mindazonáltal azon óból, hogy a mérleg teljesen reális alapokon nyugodjék, a bevételeknél e címen az idén is csupán azon összeg vettettett számításba, mely az 1903 évi január hó 1-től december hó 31-ig az állampénztárba tényleg befolyt.

A pénztár az általa biztosított egyének részére az 1903 évben is csupán baleseti segé-

lyezést, valamint méltánylást érdemlő esetekben rendkívüli segélyeket nyújthatott, mivel az egyéb segélyekre nézve a törvény által megszabott várakozási idők még le nem teltek.

Az 1903 év folyamán a pénztár összesen 5947 esetben nyújtott baleseti segélyt.

Ez esetek közül: 5499 olyan esetben, amidőn a munkaképesség 60 nap alatt helyreállott, 1 K napi segélyezés címén 102,136 K 84 f, 250 oly esetben, amidőn a sérültnek a baleset folytán beállott munkaképtelenség 60 napon túl sem állott helyre, 10 koronás havi segélyezés címén 16,665 K 96 f; 178 oly esetben, amidőn a baleset a sérült halálát okozta 400, illetőleg 109 koronás haláleseti segély címén 58,740 K 24 f; 11 esetben rendkívüli segély címén 605 K; 9 esetben rendkívüli segély a „Vasárnapi Ujság”-alap terhére 533 K 83 f; végül orvosi és gyógyköltések címén 110,145 K 80 f összeget utalványozott a pénztár, vagyis baleseti segélyezés címén az 1903 év folyamán összesen 288,826 K 77 f helyeztetett kiadásba.

Soproni kereskedelmi és iparkamara köréből.

I.

Az érdekelt köröket ezton értesítjük, hogy a székesfehérvári V-ik honvéd-kerületi parancsnokság által kenyér és zab szállítására hirdetett versenytárgyalás határidejében változás állott be, amennyiben a tárgyalás a keszthelyi állomás szükségletét illetőleg Keszthelyen és nem Pécsen október hó 24-ike helyett október hó 26-án fog megtartatni.

II.

A m. kir. államvasutak szombathelyei üzletvezetősége kavics, mész, téglá, fagygy, táviridoszlop és kőszén-kátrány szállítására hirdet pályázatot. Az ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 15-ikén délelőtt 10 óráig nyújtandók be.

A részletes pályázati fölhívás kamaránk hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető.

Sopron, 1904 október 18.

A kerületi kereskedelmi- és iparkamara.

Hírek.

A városi képviselőtestület f. hó 20-án Várhidy Lajos polgármester elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen elnöklő polgármester írásbeli jelentést tett a f. hó 1-én tartott közgyűlésből, a miniszterelnök-, a vallás- és közoktatási-, a honvéd- és kereskedelemügyi miniszterekhez kiküldött küldöttség elmaradásának okáról. A közgyűlés örömmel vette tudomásul az érdekelt ügyekben előzetesen Budapesten fennjárt főispánnak azt az értesítését, hogy a várost nem fenyegeti veszély a tekintetben, hogy akár a honvéd kaszányát, akár a felsőkereskedelmi iskolát innen elvinnék s kilátásba helyeztetett a h. é. vasutnál kedvezőbb összeköttetés elérése; a küldöttség felutazása felesleges, egyes kérelmeit kérvényileg terjessze fel a város az illetékes miniszterhez. A polgármester indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a polgármester vezetése mellett küldöttségileg fejezik ki a város halás köszönetét a vármegye főispánjának a város érdekében tanúsított hathatós támogatásáért s ugyanez a küldöttség adja át a kérvényeket a vármegye főispánjának, hogy azokat rendeltetési helyükre juttatni kegyeskedjék.

A zalaegerszegi ág. ev. egyház község részére templomépítés céljaira telek adományozása ügyében, mivel a képviselők a törvényben előírt számmal nem voltak jelen, november hó 21-én tartandó közgyűlésen fognak határozni.

A bérkoesi szabályrendeletet a pénzügyi és jogügyi bizottságok javaslatai alapján — a közgyűlés megalkotta és jóváhagyás végett azt a miniszterhez felterjeszti.

Végül tudomásul vette a közgyűlés a városi tanács előterjesztését a vágóhídi kert egy részének a rajta levő pajtával, továbbá a gébártói dűtőben tekvő szántónak illetve rétnék nyilvános árverésen, valamint két házhelynek szabadkézből való eladásáról, egyúttal az eladott ingatlanokra vonatkozó adás-vevési szerződést jóváhagyta s megerősítés végett a vármegye törvényhatóságához azt felterjeszti.

Törvényhatósági bizottsági tagok választása. Zalavármegye törvényhatósági bizottságának választott tagjai sorából a megbízatásuk lejártá folytán kilépő, vagy lemondott és elhalt tagok helyére a választás október hó 20-án volt. A választások megveszerte nagy érdeklődés mellett folytak le. Eddigi értesüléseink szerint sok az új bizottsági tag, különösen a földműves osztályból. A megválasztottak teljes névsorát a jövő számban fogjuk közölni. Zalaegerszegen Németh Elek, dr. Szigethy Elemér, dr. Graner Adolf és Fangler Mihály kerültek választás alá. Németh Elek városi főjegyző visszalépett Várhidy Lajos polgármester javára. Leszavazott 326 választó. Dr. Szigethy Elemér 300, Dr. Graner Adolf 280, Fangler Mihály 268, Várhidy Lajos 138 szavazatot kapott. Várhidy Lajossal szemben többen Balassy Miklós h. pénzügyigazgatót jelölték, aki 117 szavazatot kapott, tehát 21 szavazattal kisebbségben maradt. A választás meglehetősen izgatott hangulatban s erős korteskedéssel folyt le.

Uj plebános. Az elhalálozás következtében jogilag és tényleg megüresedett lesencetomaji plebánia javadalmát a társ kegyurak szabályszerű bemutatkozó levele alapján, a veszprémi egyházmegye főhatósága Magyarits István csicsói segédlelkésznek adományozta.

Véglegesítés. A magy. kir. pénzügyminiszter Lázár Antal sümegi ideiglenes adótitiztet jelen állásában végleg megerősítette.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Csapó Kálmán torontárvármegyei és Szabó Bertalan zalavármegyei kir. segéd-tanfolyamokat jelenlegi minőségükben kölesönösen, Ács József erzsébetvárosi állami elemi iskolai tanítót a nagykanizsai állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

A veszprémi egyházmegyében Horváth Mihály eddigi lesencetomaji ideiglenes lelkész helyett az egyházmegyei főhatóság a plebánia vezetésétől felmentette és Somogyvárra küldötte gróf Széchenyi Imre családjához házi káplánnak; Sammer Ignác Lesencetomajról Csicsóba, Majercsik János Gyulakesziből Lesencetomajra helyezték át segédlelkész minőségben.

Tanári áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dely Géza zalaegerszegi állami főgimnázium tanárt a nagybányai állami főgimnáziumhoz saját kérelmére áthelyezte és helyébe Pásztor Imre főherceplomi főgimnáziumi tanárt nevezte ki.

Tanítók kinevezése. A veszprémi egyházmegyei főhatóság Brichta Józsefet Zalavárra, Schmidt Istvánt Pulára, Vastagh Vincét Zalamerenyére kántortanítóknak kinevezte, illetve választásukat megerősítette.

Anyakönyvvezetők kinevezése. A magy. kir. belügyminiszter a balatonfüredi anyakönyvi kerületbe Lohner Ferenc körjegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a diszlibe Vajda Elek segédjegyzőt, a pákaiba Kelemen József segédjegyzőt, a muracsányiba Czira Sándor segédjegyzőt, a karmacsiba Glázer Zsigmond jegyzőgyakornokot, a zalabéribe pedig Csizmazia György jegyzőgyakornokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

Kinevezés. Somossy Gyula pénzügyigazgatósági díjtalan gyakornok a helybeli kir. pénzügyigazgatósághoz díjas gyakornokká, Katona Zoltán zalaegerszegi illetőségű 19. honvéd gyalogezredbeli szakaszvezető, a tisztvizsga sikeres letétele után, a székesfehérvári 17. honvéd gyalogezredhez hadapród tiszthelyettesé neveztetett ki. — A m. kir. pénzügyminiszter Tóth János zalaegerszegi m. kir. pénzügyi számtisztet a pécsi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi-számellenőrré a X-ik fizetési osztály 3 fokozatába kinevezte s egyúttal a baranyaszentlőrinci járási számvevői teendőkkel megbízta.

Segédjegyző választás. A Dobronaki aljegyzői állásra a község képviselőtestülete egyhangúlag Szeiler Ferenc zalakoppányi segédjegyzőt választotta meg.

Vármegyei kinevezés. A vármegye főispánja Czukeller Béla árvászéki irnokot árvászéki iktatóvá, ennek helyébe Ángyán János díjnokot irnokká és ennek helyébe Tóth Ignácot díjnokká nevezte ki.

Adományok. A zalaegerszegi nőegyletnek méltóságos báró Hornig Károly veszprémi megyéspüspök úr 50 K-t küldött; továbbá dr. Kaiser Emilné urasszony 20 K-t, Kaiser Eugénia ur-

asszony 10 K-t, egy szüreti vendég 5 koronát, Justus Izidor úr (Zalalövő) 10 K-t adományoztak. Néhai Rechnitzer Lipót temetése alkalmával koszorú megváltás címén 5 K folyt be a nőegylet pénztárába. A szives adományokért a leghálásabb köszönetét fejezi ki a nőegylet elnöke.

A tapolcai borvásár iránt széles körben nagy érdeklődés mutatkozik. Remélhetőleg az első vásár új irányba fogja terelni a balatonvidéki borok forgalmát s élénkíteni fogja a helyi kereskedelmet is. A gazdaközönség felfogva a borvásárok fontosságát, igyekszik azt minél kiterjedtebb tenni s azt hiszik, hogy boraink értékesítése körül a tapolcai borvásároknak üdvös hatásuk lesz.

Halálozás. Németh Gyula perlaki postamester október hó 15-én elhalt. Özvegyet s négy árvát hagyott hátra.

Kitüntetés. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület által Budapesten a Vigadóban rendezett országos gyümölcskiállításra a bíráló bizottság Csárics Sándor végfalvai (Stridó mellett) földbirtokost állami ezüst éremmel tüntette ki.

Kitüntetett tanító. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gózon Imre szentgyörgyvölgyi nyug. tanítót, aki az arany érdemkereszt tulajdonosa is, a Műemlékek Országos bizottságának levelező tagjává nevezte ki az 1881. évi XXXIX. tc. alapján öt év tartamára.

Szülő- és borgazdasági tanfolyam befejező vizsgálata. A tapolcai m. kir. vincellériskolánál a néptanítók részére rendezett szülő- és borgazdasági tanfolyam hallgatóinak vizsgálata f. hó 18-án volt, amelyen Tuss Antal igazgató elnökölt. A hallgatók általában mindannyian igen szép eredményt mutattak fel a hallott előadásokból. A komoly munka, az értékesítő hasznos ismeretek elsajátítása jellemezte a hallgatókat. A vizsgálat végével Tuss Antal igazgató buzdító beszédében a szerzett ismeretek gyarapítására, kibővítésére és otthonukban leendő gyakorlati értékesítésére hívta fel a hallgatókat és mondott köszönetet az előadónak és a vendégeknek. Majd Jámor Lajos hallgató úgy a maga, mint a társai nevében köszönetet mond az igazgatónak, előadónak és a vendégeknek, és kéri, tartsák meg őket szives emlékükből. A vizsgálatot a Himmusz elnéklése fejezte be. Déliben özv. Kovács Györgyné vendéglőjében bucsulakomára gyűltek a tanfolyam hallgatói, mely után víg bucsuzások között váltak el egymástól és tértek otthonukba.

Névmagyarosítás. A m. kir. belügyminiszter Ungár (Hercog) Ignác nagykanizsai lakos vezetéknevének „Magyar“-ra, Blumenschein Nándor és Vilmos zalaszentbalázi lakosoknak „Balázs“-ra, kiskoru Klein Elvira zalaszentbalázi lakos vezetéknevének „Várnai“-ra kért átváltoztatását megengedte.

Gyógyszertár eladás. Dr. Klein Lajos zalaegerszegi gyógyszerész a „Szentháromság“-hoz címzett gyógyszerárát eladta özv. daruvári Müller Istvánné volt gyógyszerár tulajdonosnőnek, aki azt Kiss Lajos nagykorúsi gyógyszerésznek adta bérbe. Kiss Lajos a gyógyszerárt személyesen fogja vezetni.

A Dunántúl siketnémái. Az 1904 évi népszámlálás adatai szerint a dunántúli megyék siketnémáinak száma 3828; ezek közül tanköteles kora 992. Megyék szerint van: Somogyban 399, Baranyában 315, Tolnában 251, Vasban 457, Veszprémben 406, Fejérvben 265, Győrben 219, Komáromban 212, Sopronban 328. Mosonban 194, Zalában 840 siketnéma. Tehát a szerencsétlenek száma legtöbb nálunk. Tuberkulózisban is a legtöbb ember nálunk pusztul el a dunántúli vármegyék között. Szomorú statisztika ez nagyon; ennél csak az a szomorúbb, hogy siketnémáinkat nem tudjuk taníttatni s betegekinket nem vagyunk képesek ápolgatni, mert sem siketnéma intézetünk, sem szanatóriumunk nincs. A siketnémák a kaposvári intézetre volnának utalva, de az intézet tanulói között Zalából van legkevesebb. Csodálatos nembánomsággal nézzük, mint pusztul az ember, miként szenvednek állati állapotban azok a lények, akiknek ember formájuk van, de minden emberi tulajdonságuk hiányzik, akik örökös hallgatásra vannak kárhoztatva. A kaposvári siketnéma intézet adományokat gyűjt vármegyénkben. Az alispán elrendelte a gyűjtést. Akinek érző lelke van a nyomorultak iránt, adakozzék az intézet fejlesztésére, amely a mi siketnémáink előtt is nyitva áll.

Tanítói gyűlés. A nagykapornaki esperes kerület róm. kath. tanítói Paesán tartották közgyűlésüket, amelyen Szita Boldizsár nagykapornaki tanító »Gondolatok a tanév elején« című értekezését olvasta fel, Boda Hermin szentpéteruri tanítónő pedig »Mily tanulságok vonhatók le a magyar nemzet történetéből« cím alatt tartott felolvasást; gyakorlati tanítást Pécsi Béla diós-káli tanító tartott a névrakokról. A közgyűlés úgy a felolvasóknak, mint a gyakorlati előadást tartónak jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét és elismerését.

Megmagyarosodott egyházközség. A szepetneki ág. ev. egyházközség f. hó 20-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy az 1904/5-ik iskolai évben az egyházközség által fenntartott felekezeti iskolában a vallásoktatás is magyarnyelven történjék, miáltal az iskolai oktatás nyelve teljesen magyar lett.

Boraink. Tapolcáról azt írják, hogy a jó szüret a gazdáknak ez ideig még nem szerzett teljes örömet, mert nagyon csekély a borok utáni kereslet. Más évekhez képest feltűnő kevés borvevő jelentkezik. Sokat remélnék a tapolcai borvásártól, amely a forgalmat valószínűleg fel fogja élénkíteni.

Párbaj élet-halálra. Langkadler János sándorházi 18 éves legény együtt mulatott Halál Elek ugyanottani lakos 24 éves legénnyel a falubeli koresmában. Borozás közben szó esett egyről-másról, közben Sándorháza község szépeiről is. Elmondták egymásnak a véleményüket s a borhevetől kipirult arcokat tiltakozott Halál az ellen, hogy Langkadler az egyik virágszállról neki nem tetsző véleményt mondjon. E fölött a két legény összeveszett, de csakhamar elhagyták a koresmát, hogy künn, Isten szabad ege alatt intézzék el a dolgot. El is intézték s pedig úgy, hogy Halál halál fia lett. Ellenfele agyonszurta. A gyilkost a csendőrök vasraverve elkísérték.

Az árviz hallottja. Megirtuk, hogy a Mura áradása rettenetes pusztításokat vitt végbe a zalai partokon. Az árviz akkora volt, hogy hasonló áradásra a legöregebb emberek sem emlékeznek. E héten arról kaptunk értesítést, hogy az árviznek két halottja is volt. Amint a letenyei hidon két szentmargitai ember keresztül haladt, az ár elszakította a hidat s a két utas belehalt a vízbe.

Lopás. Szép, fehér fosztott tollat tartogatott zsákokban egy helybeli polgártársunk, számítva arra, hogy legyen, mit eladó leányai magukkal vigyenek, ha kérő jelentkezik a ház tájékán. Valami furfangos ember tudomást szerzett a kinosról s egyik éjjel besurrant a házba és a szép fosztott tollból két zsákra valót ellopott.

Megszökött mosonó. Plecskó Mária azzal kereste a kényerét, hogy másokra mosott. Miután munkájával megrendelői meg voltak elégedve, az üzlet elég jól jövedelmezett. Plecskó Mária azonban — úgy látszik — nem elégedett meg üzlete forgalmának a jövedelmével, hanem más kereset után is látott, olyan után, mely nem tartozik a törvényesen megengedett közé, azért egy napon „ill a berek, nádak, erek“ megugrott. A csendőrség nyomozza országszerte.

Csendélet Tapolczán. A »Tapolca és Vidéke« lapjárunk sokat írt már a tapolcai szomorú közbiztonsági állapotokról. Verekedés, késelés, éktelen éjszakai dorbézolás, ablak- és fejbverés, utonállás, temetőrombolás tárgyai a szomorú krónikának. Hogy mi az oka a gyakori botrányoknak, nem tudjuk. A nép rakoncátlan-e túlságosan, vagy gyenge kezek őrzik-e a közbiztonságot? Az illetékes tényezőknek mindenesetre erőlyesen kellene beleavatkozni a dologba, mert Tapolca hova-tovább valóságos botrány fészék lesz.

Ellopott ablak. Lukács István zalaegerszegi lakos kovács-mester nyitva felejtette lakásának ablakát és nyugalomra tért. Valaki éjjel leszedte az ablakokat és ellopta. A rendőrségen tett jelentésre megindították a nyomozást, ez ideig azonban eredménytelenül.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferenc József keserűvizet valamennyi hasonló vizet tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet.

A zalaegerszegi irodalmi és művészeti kör helyisége október hó 24-ikétől kezdve az ipartestület házában lesz. Az ipartestület ugyanis méltányosan megszabott bérért a nagytermet átengedte. A kör választmánya tehát a jövőben az ipartestület házában levő nagyteremben tartja üléseit s ugyanott lesznek a zenekar és dalárda gyakorlatai is. Felemlítjük, hogy a kör a jövő hó folyamán tartja ezen idényben az első estélyt, amelyre különösen a zenekar szorgalmasan készül.

Csavargó leány. Horváth Gizella szolgálatával tartotta fenn magát. Egy ideig szorgalmas, hű és erkölcsös volt, de letért a beesület útjáról, otthagya helyét és csavargásra adta magát. Folyton lejjebb süllyedt, míg végre a börtönbe került, a honnan eltoloncolják illetőségi községébe szülőinek bánatára, szomorúságára s a saját szégyenére.

Botrány. A kelleténél többet ivott a minap egy cipész mester s hangos szóval bandukolt az utcákon végig. Megpróbálták a kedélyes atyafit lecsillapítani, a mi azonban nem csak hogy nem sikerült, hanem még jobban felingerelte őt úgy, hogy elkezdte a különböző kisebb s nagyobb szenteknek mindenféle váriációban való emlegetését, a mi parázs kis botrányt okozott az utcákon. A botrányhányhós ellen megtették a rendőrségnél a feljelentést.

Városunk lakbér szabályrendeletét a m. kir. belügy- és igazságügyminiszter jóváhagyta s az új szabályrendelet a vármegyei hivatalos közlöny szeptemberi számában közzététetett s így életbe is lépett. A közönség kellő tájékoztatása végett az új szabályrendeletet lapunk mai számában egész terjedelmében közöljük.

Balthazár mester megérkezett. Az a Balthazár mester, a ki ez előtt 2 évvel az „Arany Bányán” nagytermében két estén olyan sok, élvezetes dolgokat produkált nekünk, hogy alig tudunk betelni azokkal. Végre a sok kókler és csepürágó után lesz alkalmunk egy igazi művésznek bámulatot keltő produkeióiban gyönyörködni; mert Balthazár a szó szoros értelmében művész a kézügyességben, a magnetikus és spiritisztikai előadások rendezésében. Évek hosszú során át Amerikában tartózkodván, elsajátította a bűvészetnek bámulatot keltő mesterségét. Előadásainak nagyszerűségéről nem csak a vidéki, hanem székesfővárosi lapok is elismerő hangon nyilatkoznak. Balthazár mester előadásait szépen rendezett színpadon fényes kivilágítás mellett rendezti, ma, vasárnap és holnapután, kedden esti 8 órától az „Arany Bányán” nagytermében.

Halálos verekedés. Szabó Mihály és Borsi Mihály sümegi bazaltbányai munkások közös udvarban laktak. A szomszédok között nem volt valami atyafiságos viszony, mert Szabó mikor amúgy beszédett a jóból, többször sértegette a Borsi asszonyát. F. hó 16-án délután 4 órakor ismét erősen illuminálva tért haza s elkezdte saját asszonyát szidalmazni, Borsi ki az udvaron egy lapáttal a trágyahalmot rendezgette, abban a hitben, hogy Szabónak megint velük van baja, rászólt: Mi baja már megint. Ebből szóváltás kerekedett s Szabó bioskájával Borsira támadt. Ez azonban, mielőtt Szabó megszurhatta volna, a lapáttal úgy fejbe csapta, hogy elterült a földön. Azután még két-három ütést mért rá a fölindult ember. Szabót felesége bevezette s lefektette. Egész éjen át erősen hörgött, felesége azonban azt hitte, alszik. Reggelre azután, mire orvost hívtak, elaludt örökre. Borsi ellen a vizsgálat folyamatban van.

Szaktanfolyam. A kereskedelemügyi miniszter intézkedése folytán a budapesti önkéntes mentőegyesület f. évi november hó 19-én s 20-án Nagykanizsán *ingyenes* mentő tanfolyamot rendez ipari- és gyári alkalmazottak számára; a mikor is ezek a baleseteknél az orvos megérkezéig szükséges első segélynyújtás ismereteire, szemléltető módon ki fognak taníttatni. Erre a tanfolyamra berendelnek a vidéki ipar s gyártelepekről néhány értelmesebb olyan munkást, a kiktől feltehető, hogy hosszabb ideig maradnak a telepen munkások gyanánt.

A murci ereje. Az új bor rendszeren fölforrálja az emberi szenvedelmeket. Izgága emberek duhajkodásai rendszeren napirendben vannak Sokszor véres jelenetekben törnek ki ezután a fékevesztett indulatok. Sümegen f. hó 20-án három sutyó legényke megtámadta Istenes Kálmán börgyári munkást s Simonyai István fején és

kezén megsebezte őt. Kis János rendőr-mester éppen odaért, mire a vitézek elmenekültek. Ugyane vasárnap estéjén Neumark Mihály vendéglőjében fölmíves és iparoslegények mulattak. Minegyik csoport külön-külön szobában. Fehér Lőrinc rovott multu legény belekötött az iparos legényekbe, mire a két társaság között általános gabajodás támadt. Röpkültek az üvegek szobába be, szobából ki. Végre az utcára huzódott ki a osztopát s az iparosok az este sötétjében menekültek. Fehér Lőrinc, Márkus István, Mester József, Kálmán István, Szijártó Pál, Péber Ferenc azonban Pápai Pált vesztére utolérték. Kálmán a vele vitt székekkel leütötte, Fehér Lőrinc pedig hat mély szurást ejtett rajta. A harenak nézőközönsége akadt, köztük Pápai édesapja, aki a sötétben csak hangjáról ismert rá immár összeszurkált fiára.

A legelőn agyonvert juhász. A drávaszentiváni legelő Podbreszt felőli részén Balog József 68 éves podbreszti grófi majorba tartozó juhászt három drávaszentiváni suhanc kövekkel agyonverte; a meggyilkolt koponyája a tarkó részen teljesen szét volt roszolva. Az öreg juhász birkákat őrzött a legelőn, a három suhanc pedig lovakat legeltetett. Valószínűleg a suhancok grófi területre akarták a lovakat hajtani, mely ellen az öreg juhász tiltakozott s ezért verték őt agyon. Este a juhok gazda nélkül mentek haza, ami feltűnt a majorbelieknek s rosztat sejtve, az elmaradt juhász keresésére indultak s meg is találták künn a mezőn, ahol agyonverték. A gyilkosok maguk jelentkeztek a bíróságnál.

Ki akar egyéves önkéntes lenni. Bizonyára van olvasóink között akárhány fiatal ember, ki annak idején tanulmányait félbenhagyta s így a 3 éves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debreczenben már évtizedek óta sikeresen működik az országszerte kitérő hírnévnek örvendő Lichtblau Albert-féle, miniszterileg engedélyezett katonai előkészítő tanfolyam, melyben mindazon ifjak, kik a megkívánt iskolákat nem végezték, előkészültségükre, foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. A ki 1883-ban született, már elkésett. Születési év közlendő. Prospektust bárkinek készséggel küld Lichtblau Albert tanfolyam igazgató Debreczenben.

Eladó szőlőjtványok. Felhívjuk a szőlőbirtokosok figyelmét *Békefi Elek* népiskolai igazgatótanító, és járási faiskola-felügyelő zalakoppányi szőlőjtvány telepére. Fajtisza riparia portalisz alanyon, angol nyelvű párosítással oltott következő fajok rendelhetők meg: olasz rizling, piros és fehér saszla, zöld szilváni, oportó, nagy burgondi, passatutti, muscat lunel, muscat ottonel, vakszőlő, kövidinka, budai zöld, ezerjő, szlankamenka, mézes fehér, fekete és fehér hárs-levelű, nemes kadarka, kabarnett, szagos sárféher, madleyn angevine, fekete muskatál, alexandriai muskatál, ezeréves Magyarország. Árak: I-ső osztályú szokvány minőségű ezenként 85 forint (170 korona), II-od osztályú 35 forint (70 korona), mely ár tekintve azt, hogy az idej nagy szárazság és a nagymennyiségű csimmaszpajor pusztítása következtében csak csekély % válik szokvány minőségűvé, valóban olesónak mondható.

A kivándorlás. A belügyminiszter rendeletet bocsátott ki a kivándorlókra vonatkozólag. Mivel odaát Amerikában akárhány kivándorlót visszautasítanak s ilykép ők minden irányban jelentékenyen károsodnak: elrendeli a miniszter, hogy utlevél csakis oly kivándorlónak adható, aki föltétlenül rendelkezik annyi pénzzel, amennyit Amerikában a kivándorlók anyagi viszonyait vizsgáló bizottság megkíván.

Vándorló tolvaj. Csatarics József Zrinyifalván látta meg a napvilágot, de már zsenge ifju korában elhagyta szülőfaluját és csavargásra adta magát. A munkát nem szereti, tehát koldulásból és lopásból él. Folytonosan körözik hol itthon, hol Horvátországban, hol Steierban. Nem rég közkereseti társaságba lépett egy notórius utjáróval és Solya Mihály nagyfalui lakos udvaráról ellopták a szekeret. A rud mellé álltak és átvontatták a járművet Horvátországba. Solya a keréknyomon haladva uton érte őket, de a tolvajok megugrottak. A jó madarak innét Steierországba menekültek s a polstrai és friedai bíróságok köröztetik őket különböző okok miatt.

A szerelmes szökevény. Besorozták Kolmanics Viktor esáktornyai legényt a 48-ik gyalog-

ezredbe póttartalékosnak. Be is rukkolt Nagykanizsára nyole heti kiképzésre. De a szerelmes legény szívének nyole hét nyole egész esztendő. E hó 16-án éjszaka Kolmanics megugrott az ezredétől s haza utazott Csáktornyára. Első dolga volt szive szerelmét felkeresni, de ezt olyan nagy zajjal és erőszakoskodással eselekedte, hogy a leány gazdája kénytelen volt a esendőrséghez fordulni. Elfogták a szerelmes bakát és visszakísérték ezredéhez.

Időjárás. A mult héten végre derült őszi napok köszöntöttek be. Az eső megszűnt, a szél elült s enyhén mosolyog a vénasszonyok nyara.

Haladunk a korral. Alig néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejéhez és kertjében lugoszlókat ültetni, már is oly óriási tért hódított magának ezen eszme, hogy nincs oly rész hazánkban, hol tömegesen fel ne karolnák. Hát ez nem is esuda, mert nézzük meg pl. Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óriási törzsi szőlő-lugas ne ekesítene, mely bőven ellátja az egész családot az érés kezdetétől egész tél folyamán finom esemegszőlőkkel, minden évben terem a legesekélyebb gondozás nélkül. Ezért igen melegen ajánljuk mai számunk hirdetési rovatában, ábrán is bemutatott „Szőlőlugast ültetésünk”, című hirdetésünket olvasóink becses figyelmébe. — Színes fénynyomatú árjegyzékek mindenkinék, ki címét tudatja, ingyen és bérmentve küldetnek.

Az Olcsó Könyvtár új füzetei. E Gyulai Pál szerkesztette jeles gyűjtemény néhány újabb értékes füzettel gyarapodott. Lechat Henrik tartalmas kis essayjét közli az 1360—1361 sz. A görög szobrászat-ról, Berkovics Miklós magyaros, szakavatott fordításában. Bogdánffy Lajos, Mánuel Jenőnek, a francia irodalom eme jelesének néhány szép költeményét fordította le költői szárnyalással. Ez az O. K. 1359. száma. Egy szám ára 20 fillér. Kapható bármely könyvkereskedésben. Duse Eleonóra címmel érdekes tanulmány jelent meg Haraszi Gyulától az 1362—1363 számban.

A „Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zeneműfolyóirat 19. füzete a következő szép zeneműújdonosságokat közli: I. Magyar Dalfűzér 4 magyar nóta; a) Ha az Isten nem egymásnak teremtett. b) Szögedében halászegény vagyok én. c) Őszi rózsá, fehér őszi rózsá. d) Nincsen pénzem van erszényem. II. Gordeler R. „Primrose” „Polka Mazurka.” III. Bob Cole „Lolly” nagyon népszerű néger dal, melyet Ós-Budavárában Johnson et Dean amerikai énekespár 3 hónapon át naponta óriási sikerrel adott elő. Ily gazdag tartalommal jelenik meg e minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú folyóirat minden egyes füzete. Előfizetési ára negyedévenként 3 K.

Tanulók Lapja most megjelent októberi első számával kezd meg tizenkettedik évfolyamát. A magyar ifjuság legkedveltebb lapját Gaál Mózes szerkeszti igazi szeretettel és lelkesedéssel. Az első számban kezdődik Dickens világhírű regénye: Copperfield Dávid Mikes Lajos ügyes átdolgozásában. Gaál Mózes „Az én legkedvesebb virágom” című költeményt irt bele. Érdekes cikkeket szólnak Japánról, a tejről, a temető madarairól. Érdekes eredeti elbeszélést Krudy Gyula irt a Cirkusz király címen. Izléses képek tarkítják az első számot. Fejtőró rovata élénk; a rejtvények megfejtői között értékes könyvjutalmakat soroz ki hétről-hétre a szerkesztőség. A Tanulók Lapjának előfizetési ára egész évre 9 K 60 f. Előfizethetni Budapest, IV., Egyetem utca 4. Franklin-Társulat. Melegen ajánljuk a szülők figyelmébe.

Állategészségügy. A földmivelésügyi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint vármegyénk területén október hó 17-én 1 községben veszettség, 2 községben takonykór és bőrféreg, 6 községben ragadós száj- és körömfájás, 4 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 1 községben rühkór, 20 községben sertésorbánó és 73 községben sertésvész volt.

Vetőmagvak ára Mauthner Ödön budapesti magkereskedő értesítése szerint Budapesten nyers áruért 50 kilogrammonként: *löhere* 67—80 K, *lucerna* 50—60 K, *téli borsó* 10—12 K, *téli búkköny* 13—14 K, *szőszös búkköny* 24 K, *muhar* 12—13 K.

Zalaegerszeg r. t. város lakbér szabályrendelete.

1. §. Zalaegerszeg r. t. város területén a lak, üzlet és egyéb helyiségek bérletére nézve, ha a felek a bérleti viszonyt szerződés által másként nem rendezték, ezen szabályrendeletben foglalt határozatok kötelezők.

2. §. *Bérnegyed kezdete.* A bérleti év negyede február, május, augusztus és november hó 1-ső napján kezdődik.

3. §. *Bérfizetés ideje.* A bér negyedévenként, illetve havonként Zalaegerszegen és előre fizetendő, még pedig az évnegyed, illetve bérleti hó harmadik napjának déli 12 órájáig.

Ez áll oly helyiségeknél is, amelyeknél a felmondási idő egy negyed évnél hosszabb időre szabott.

4. §. *Foglaló.* A bérleti szerződés akár szóval, akár írásban kötött, foglaló nélkül is érvényes; de ha a felek részéről foglaló kötött ki, a szerződés csak a foglaló teljes lefizetésével tekintik megkötöttnek. A foglaló az első bérfizetés alkalmával beszámítandó.

5. §. *Felmondási idő.* A felmondási idő rendszerint negyedéves, de fél éves a következő helyiségeknél:

1. lakásbérletnél, ha az évi bérösszeg 1000 koronát meghalad;

2. tekintet nélkül a bérösszegre:

bolt, szálloda, kávéház, vendéglő, gyógyszerár, ügyvédi iroda, istálló, pince, továbbá kifejezetten ipari vagy kereskedelmi célokra kibérelt helyiségeknél, valamint a fentebbiekhez és velök együttesen tartozó kibérelt hárszűcsknél.

Határozott időre kikötött bérlet felmondást nem igényel, de ha a felek ily bérletet újabb megállapodás nélkül folytatnak, a felmondásra nézve ezen szabályrendelet alkalmazandó.

Ha valaki egy és ugyanazon telken akár egyidejűleg, akár későbbben több különböző helyiséget bérelt ki, minden egyes helyiségre az a felmondási idő irányadó, amely a leghosszabb felmondási idővel bíró helyiségre nézve állapított meg.

6. §. *Béremelés.* A szabályszerű felmondási idő (5. §.) lejárta előtt, valamint a februári bérnegyed kezdetére eső joghatállyal béremelésnek helye nincs.

7. §. Havi bérletknél a felmondási idő 15 nap. A felmondás a bérleti hónap első és 15-ik napjának déli 12 órájáig eszközölendő, a kiköltözési idő azonban az első bérleti hónapba nem eshetik.

A heti bérletknél a felmondás 2 nap, de a kiköltözési idő az első hétre nem eshetik. Napi időtartamra kötött bérletknél a felmondás időhöz kötve nincs.

8. §. Az előbb birt bérlethez helyiségekhez később kibérelt helyiségek tekintetében az vélelmezettik, hogy ezekre nézve minden tekintetben ugyanazon feltételek állapítottak meg, melyek az előbb kibérelt helyiségek tekintetében külön szerződés vagy jelen szabályzat értelmében fenn állanak.

9. §. A felmondás mint a bérbeadó mint a bérlő részéről az 5. §. 2. és 2. pontja esetében mindig a fél év, minden más esetben a negyed év 3-ik napjának déli 12 órájáig intézendő, úgy, hogy a kiköltözés május, augusztus, vagy novemberi negyed elejére essék.

A felmondás azonban a beköltözési félév, illetve negyedév letelte előtt nem eszközölhető.

10. §. Ha a lakbér a 3. §-ban meghatározott időtartam alatt le nem fizettetnek, a bérbeadónak a bér teljes lefizetéséig jogában áll bármikor a felmondás teljesítésére megszabott határidőn túl is a legközelebbi évnegyed, vagy bérhó kezdetére felmondani, sőt ha a bérévnegyed, vagy bérhó utolsó napjáig sem fizettetett le, akkor

joga van a bérletet felmondás nélkül lejáratnak tekinteni és azonnali kiűrités iránt intézkedni. Ily esetben a költözés február 1-én is történhetik.

11. §. Az első évnegyedi bérösszeg teljes lefizetése előtt bérbeadó a beköltözést tűrni nem tartozik és amennyiben a bérösszeg a be nem költözött fél által az évnegyed kezdetétől, illetőleg a szerződésileg kikötött költözködési időtől számított 3-ik nap 12 óráig sem fizettetnek le, bérbeadónak joga van a bérleti viszonyt a foglaló megtartása mellett megszüntetnek tekinteni, vagy pedig a felmondási időtartamra a helyiséget bérlő kárára és veszélyére másnak bérbeadni és a bérkülönbözötet, vagy ha a bérbeadás nem sikerül, a szabályszerű felmondási időre járó bérlet a foglaló betudásával követelni. Viszont, ha a bérlőt a bérbeadó a bérletbe be nem eresztí s ez a foglaló kétszeresével meg nem elégszik, a bérlőnek kártérítési joga fennmarad.

12. §. A bérlő mindjárt a kibéreléskor kijelenteni tartozik, hogy mi célra kívánja a bérlemény tárgyát használni és a bérlemény csak a bérlet megkötésekor megállapított módon használható. A mennyiben a bérlemény mely célra leendő használata a kibérelés alkalmával meg nem állapított, ez esetben bérbeadó nem köteles oly használatot tűrni, mely a bérlemény természetével és rendeltetésével, avagy bérlőnek a bérbeadó előtt tudva levő foglalkozásával ellenkezik, továbbá mely a bérlemény sérelmével, vagy veszélyeztetésével, vagy a ház többi lakói nyugalmanak nagyobb mérvű háborításával jár.

13. §. Ha a bérlő vagy albérlő a bérleménynek szerződés, vagy szabályellenes használatától el nem állana, ez esetben azonnal jogosult bérbeadó a bérleti viszonyt megszüntetni.

14. §. Kéjnök beköltözését, amennyiben a bérbeadó előtt ily miáóságuk a bérlet megkötésekor tudva nem volt, a bérbeadó eltilthatja, vagy ha már beköltöztek volna, azoknak azonnali kiköltöztetését rendőri uton szorgalmazhatja.

Ezen esetben a bérlő a bérbeadó irányában a felmondási időre járó bérlet megfizetni köteles. A rendőri beavatkozás és bérbeadó és a bérlő között a bérleti viszonyból felmerülhető magánjogi kérdéseket nem érinti, hanem esetleges elbírálásuk az illetékes bíróság hatásköréhez tartozik.

15. §. Egyik lakó sem tartozik azt tűrni, hogy azon házban, melynek egy részét bérben bírja, akár bérlői, akár albérlői minőségben kéjnök lakják. A mennyiben bérbeadó a bérlő felszólításától számított 8 nap alatt a kéjnök el nem távolítja, joga van a bérlőnek a bérletet bármikor felmondás nélkül is megszüntetnek tekinteni s kiköltözni s egyszersmind szenvedett kárának megtérítését a bérbeadótól követelni.

16. §. A fentebbi §-ok azon intézkedései, melyek bérlőt a bérlemény szabad használatában korlátozzák, a bérbeadót is kötelezik.

17. §. Bérlő tartozik a felmondott helyiség megtekintését délelőtt 11 órától 12 óráig és délután 1 órától 3 óráig megengedni s ha maga otthon nem tartózkodik, ez iránt kellőleg intézkedni.

Ha a bérlő e szabályt előleges figyelmeztetés után sem tartaná meg, bérbeadó a helyiséget rendőri segély igénybe vétele mellett bérlő költségére kinyithatja és két tanu jelenlétében megtekintésre bocsáthatja.

18. §. A bérbeadó köteles a bérleményt rendeltetésének megfelelő állapotban átadni; oly hiányokat, melyeket a bérlő előlegesen megtekinthetett, vagy megtekintett és nem kifogásolt, a bérbeadó helyreállítani nem köteles.

19. §. A bérlemény használatát gátló hiányok, amennyiben ezeknek helyreállítása tekintetében a felek meg nem állapodtak volna, a beköltözési

idő elérkeztekor állapítandók meg. Ha oly javítások szüksége állapítottak meg, amelyek teljesítési ideje alatt a bérlemény használható, a bérbeadó köteles azokat a bérlő felhívására a szükséges idő alatt eszközölni, ha pedig ezt megtagadná, vagy kötelezettségét elmulasztaná, jogában áll a bérlőnek ezen javításokat a bérbeadó költségén a legközelebb esedékes bérösszegbe leendő betudás mellett megtétni.

Ha azonban oly lényeges javítások, vagy átalakítások szüksége állapítottak meg, amelyeknek megtétele nélkül, vagy amelyek teljesítésének ideje alatt a bérlemény, vagy annak nagyobb illetve nélkülözhetetlenebb része használható nem volna és a bérbeadó ezen javításokat a bérlő felhívására a szükséges idő alatt, legfeljebb azonban 14 nap alatt nem teljesítené, vagy ha az átalakítások 14 nap alatt sem fejezhetők be akképpen, hogy a bérlemény ettől kezdve teljesen használható legyen, a bérlő a bérlettel még akkor is, ha az meghatározott időtartamra kötött, a bérlet első napjától kezdődő joghatállyal állhat.

Mindkét utóbbi esetben a bérbeadó a bérlőnek a bérlemény nem használhatóságából eredő kárért teljes kártérítéssel tartozik és az előre lefizetett bérösszeget visszatéríteni köteles.

20. §. Ha a bérlemény használatát gátló körülményt ellenállhatatlan erő (vis maior) okozta, akkor bérlő az előre fizetett bérösszeg visszatérítésén felül kártérítést nem követelhet.

21. §. Bérlő köteles az általa kibérelt helyiségeket tisztán tartani s a bérlet leteltével az átvételkor volt állapotban visszaadni; a használatára boosított tárgyakon, a bérlemények rendes használata folytán beállott hiányok s pusztulásokért nem, azonban a szándékoság, vagy vétkes mulasztásból beállott rongálásokért felelős.

22. §. Ha bérlő nem az egész házat bérlő, a bérbeadó köteles a bérlők közös használatára szolgáló részeket, u. m. udvart, kapualját, lépcsőket, kutat, esatornát stb. tisztán és jókarban tartani, árnyékszékeket szabályszerűen kiüríteni s általában mindazt eltávolítani, ami bérlőket a bérlemény szabad használatában gátolhatná.

23. §. Bérlőnek joga van a kibérelt helyiségekbe a beköltözést a negyed első köznapján, péntek és helybeli országos vásár kivételével, reggeli 8 óraker megkezdeni, ugyan akkor az előbbi bérlő a kiköltözést akként tartozik megkezdeni, hogy a bérlemény nagyságára való tekintet nélkül ugyanaz nap legalább két szoba kiürítve legyen.

E szerint az egy két szobából álló helyiség a kiköltözés napján egészen, ha pedig a bérlemény több szobából áll, a második napon további két szoba, a harmadik napon pedig az egész bérlemény teljesen kiürítendő és átadandó.

Ucai és udvari boltok, továbbá ipari és kereskedelmi célokra felvett helyiségek, ha negyed évi felmondással béreltetnek, az első nap alatt, ha fél évi felmondással béreltetnek, az első három nap alatt teljesen kiürítendő.

Havi bérletknél tartozik a bérlő a bérleti idő utolsó napján esti 6 óráig kiköltözködni.

24. §. A kibérelt helyiségeket csak bérbeadó beleegyezése mellett lehet másra átruházni; azokat egészben, vagy részben csak azon esetben lehet albérlőbe adni, ha bérbeadó a bérlet megkötésekor, vagy meghosszabításakor az ellenkezőt ki nem kötötte.

Kizárólag lakás céljára felvett helyiség azonban a bérbeadó elhalálozása avagy a város területéről hivatásánál fogva kénytelen eltávazása esetén, ha bérbeadó a bérleti viszonyt megszüntetnek tekinteni vonakodnék, ellenkező kikötés esetében is egészben vagy részben albérlőbe adható.

25. §. A bérösszeg és járuléka megfizetésének kötelezettsége bérlőt és a közös háztartásban



Ma tartja a páratlan



BALTHAZÁR



első előadását az „Arany-Bárány” dísztermében.

elő hitestársát egyetemleges kötelezettséggel terheli.

Míg a lakbér meg nem fizetett, a bérbeadó jogosítva van az ingóságok elszállítását, amelyekre őt törvényes zálogjog illeti, szükség esetén rendőri segítség igénybevételével is megakadályozni.

26. §. Ha a bérkövetelés, vagy az előző §-ban említett jog vitássá válik, köteles leendő bérbeadó igényét, a bérlőnek ebbeli felszólításától számított 3 nap alatt, vagy amennyiben az illető bérkövetelés még le nem járt volna, a követelés lejáratí idejétől számítva 3 nap alatt, az illetékes bíróságnál annyival inkább érvényesíteni, mert különben a visszatartott ingók tekintetében kézi zálogjogát elveszíti.

Azon lejárt vagy lejárandó követelés és járuléknak kifizetésével vagy bírói letétbe helyezésével, melyre bérbeadó törvényes zálogjoga kiterjed, a zálogjog azonnal megszűnik.

27. §. A kibérelt helyiség külső részén javítások, vagy átalakítások csak a háztulajdonos beleegyezése mellett s általa meghatározott módon és kiterjedésben eszközölhetők.

Oly javításokat, melyeket bérlő akár eszmény, akár kényelem tekintetéből a kibérelt helyiség kül vagy befalán, ajtóin, vagy padlózatán stb. tétetett, ha csak a bérbeadó és bérlő közt e tekintetben külön megállapodás létre nem jött, bérbeadónak sértetlenül visszahagyni tartozik.

28. §. Falak lebontása, áttörése, ajtók, ablakok befalazása általában bármely átalakítások csak a bérbeadó beleegyezése és a fennálló építési rendszabályok megtartása mellett történhetnek.

29. §. Boltkapuzatok és kirakatok a fennálló építési rendszabályok szoros megtartása mellett csak a bérbeadó előleges beleegyezésével építhetők, cég és címtáblák pedig a háznak kül, vagy bel részén csak a bérbeadó megkérdezése mellett alkalmazhatók.

Ha kiterjedése és helye tekintetében megegyezni nem tudnak, az eldöntés a szabályszerű fellebezési jog fennhagyásával első folyamodásban a városi tanácsot illeti.

Mind Ezeket kiköltözéskor a bérlő tartozik eltávolítani s mindent az előbbi állapotba visszahelyezni.

30. §. A „házközelő” a jelen szabályrendeletben meghatározott kölesönös felmondási jog épségben tartása mellett való bérbeadásra, a bérösszeg megállapítására, beszedésére és nyugtázására, valamint általában a bérlemény tekintetében a jelen szabályrendelet keretén belül felmerülő intézkedések megtételére nézve tisztánél fogva felhatalmazottnak tekintendő, egy évnél hosszabb tartalmu bérleti szerződés kötéséhez azonban külön meghatalmazásra van szüksége.

31. §. A házmeister a bérlők irányában a házrend, tisztaság és rend fentartására van hivatva; a bérlemény bérbeadására s a bér beszedésére és nyugtázására csak akkor tekintetik felhatalmazottnak, ha a bérbeadó által ezzel külön megbízatik.

32. §. A felmondás a 4875/94 sz. alatt kelt igazságügyi rendeletben szabályozott módon, vagy pedig magán uton, vagy végre az idézett rendelet 7-ik §-a esetén kívül is közjegyző útján eszközölhető.

A magán uton felmondó félnek joga van a felmondás megtörténtéről írásbeli elismervényt kívánni. Ha a felmondást szenvedő fél ily elismervény kiadását megtagadná, a felmondás két tanu előtt történhetik, kik erről a felmondó félnek írásbeli bizonyítványt adhatnak.

33. §. Ha magán uton, vagy a 1873/894 sz. igazságügyminiszteri rendelet 7. §-ának esetén kívül kir. közjegyző útján eszközölt felmondást az ellenfél el nem fogadja, vagy az elfogadás iránt nem nyilatkozik, joga van a felmondó félnek felmondása érvényességének kimondását a felmondást követő 8 nap alatt az illetékes bíróságnál kérni.

Ha a kereset e tárgyban ezen határidő alatt az illetékes bírósághoz be nem nyújtatik, ugy a felmondás visszavontnak tekintendő.

34. §. A bérlő ellen intézett felmondás az albérlőre is kötelező.

35. §. Mind ezen szabályrendelettel ellenkező lakbérleti szokás vagy gyakorlat, ugy a 567/kg. 1887. sz. a alkotott lakbérleti szabályrendelet is hatályon kívül helyeztetik.

36. §. Ezen szabályrendelet a ministeri jóváhagyás és a hivatalos lapban történt közzététele után azonnal hatályba lép.

Piaci áraink a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként.

búza	minőség	személy	Kor.-tól	Kor.-ig
rozsa	»	»	—	9-90
árpa	»	»	—	7-—
zab	»	»	—	7-50
tengeri	»	»	—	6-50
tarkabab	»	»	—	7-30
burgonya	»	»	2-50	3-—
lóher	»	»	—	—

Blúz-selyem 60 kr.-tól 11 frt 35 kr.-ig meterje — legújabb újdonság, bérmentve és már **elvámolva**, házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordultával. **Henneberg selyemgyára** Zürichben.

Nyilt-tér.*)

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják mindazon jóakaróim, kik felejtetetlen férjem

MAUSZ FERENC

aranyműves, ékszerész és vésnőknek

elhunyta alkalmával fájdalomamat részvétükkel enyhíteni és végtiszteletén megjelenni szivesek voltak, ez uton is hálás köszönetemet.

Zalaegerszeg, 1904. október 10.

özv. Mausz Ferencné.

Felelős szerkesztő: **dr. Csák Károly.**
Társszerkesztő és kiadó: **Udvardy Ignác.**

Eladó takaréktűzhely.

Bali Béla zalaegerszegi lakatosmester műhelyében készült, kitünő és keveset használt

takaréktűzhely

eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

3182/kg. 904.

Hirdetmény.

Zalaegerszeg város tanácsa közhírré teszi, hogy a város erdejében vágás alá kerülő műszaki fák **folyó évi november 3 napjának d. e. 9 órájáig** beadandó zárt írásbeli ajánlat és ugyanezen nap **d. e. 10 óra**kor a helyszínén megejtendő nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek azonnali fizetés mellett eladatnak.

A feltételek a II-od aljegyző hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Kelt Zalaegerszegen, Zalaegerszeg r. t. város tanácsának 1904. év október 15-én tartott tanácsüléséből.

Várhidy Lajos
polgármester.



SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legsekélyebb gondozással felnevelhető ne volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legregekebe dísz, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legáladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

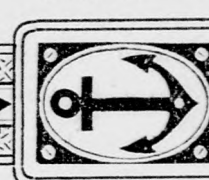
Czím:

Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

A Liniment. Capsici comp.

a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult bázszer, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynek, csúznak és meghűléseknek** bedörzsölésükkel használva. **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárlásakor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a **Richter** cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 kor. és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. **Főraktár: Torók József** gyógyszerésznél, **Budapesten. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában,** Elisa béthársas 5 neu. Mindennapi szétküldés



Rizike saláta gombát

ecetben elkészítve, öt kilós póstai bödönben 6 korona 50 fillérért küld bérmentve

Kuchta Dániel
Tiszolcz.

Irnök

több évi gyakorlattal bíró, igen szép írásu ügyvéd-segéd, aki az ügyvédi teendők minden ágában teljes jártassággal bír, ügyvédi irodába ajánlkozik.

Cim a kiadóhivatalban.

VILÁGHIRŰ!

a „**REKORD**“ festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerő levél a világ minden tájáról.

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, aquarell- és pastellfestésben fénykép után 48—63 cm. nagyságban **20 K.**
Legfinomabb kivitelű **Blom-, Platin- és krétarajz 5 K.**

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek **teljesen ingyen**, ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy egyszerre beküldi.

„**REKORD**“ festészeti műintézet
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 46.

Eladó.

Elköltözés miatt jutányos áron eladó egy jó karban levő **zongora**, továbbá egy **sárga nyitott kocsi** és **két uri ló.**

Bővebb felvilágosítást ad a lap kladóhivatala.

Jutányos árak.

Szabó üzlet.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget értesíteni, hogy Zalaezerszegen a Kazinczy-téren (Heinrich W. és L. cég üzlete mellett)

szabó üzletet

nyitottam s azt a mai kor igényeinek megfelelően vezetem.

A fővárosban szerzett tapasztalataim folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy megrendelőim legkényesebb igényeit is kielégíthetem.

Állandó raktáram van bel- és külföldi szövetekből.

Kiváló tisztelettel

GASPARITS SÁNDOR

papi-, katonai- és polgári öltöny készítő.

Kitűnő szabás.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét E 473 jellege alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.**

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy boldogult férjem **MAUSZ FERENC** aranyműves, ékszerész és vésnöknek elhalálózása folytán

aranyműves, ékszerész és vésnöki

műtermemet továbbra is fentartom.

Raktáron tartok nagy választéku arany- és ezüst ékszereket u. m. mindennemű női- és férfi aranygyűrűt, karkötőt, hosszú és rövid óraláncot, fülbevalót, női nyakláncot szívvel és aranykeresztel, női- és férfi melltűt, ezüst fogantyus botot és cigaretta szelencét, valamint ezüst és Chinai ezüst dísz tárgyak és evőeszközöket stb.

Minden e szakba vágó munkákat u. m. javításokat és új munkákat a legbiztosabban és legolcsóbban eszközölök.

Arany- és ezüst töredékeket vagy nem használható tárgyakat a legmagasabb árrban megvásárlom.

Műtermemet a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlva maradtam

kitűnő tisztelettel

özv. **MAUSZ FERENCÉNÉ.**

4%-os

törlesztéses kölcsönöket nyújtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan $\frac{3}{4}$ értékéig I. és II. helyre 15—65 évig erjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre **gyorsan és diszcreten.**

Bank- és magánadósságok convertálása.

LANG SAMU

Budapest, VI., Nagymező-u. 12.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva.

Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek.

Osztálysorsjegyek: $\frac{1}{4}$ K 12.—, $\frac{1}{2}$ K 6.—, $\frac{1}{4}$ K 3.—, $\frac{1}{8}$ K 1.50. (Válaszbélyeg.)

M. kir. székesfehérvári V. honvéd kerületi parancsnokság.

5805. szám/h. o.

ÉRTESÍTÉS.

A székesfehérvári V. honvéd kerületi parancsnokság területén elhelyezett honvéd csapatok (intézetek) részére 1905. évben szükséges kenyér és zab nyilvános ajánlati tárgyalás útján való biztosítása iránt 1904. évi szeptember hó 26-án kelt 5191/h. o. szám alatt kiadott hirdetmény következőképp helyesbítettik:

1. A Pécs állomásra nézve kihirdetett kenyér és zab szükséglet biztosítására vonatkozó **tárgyalás elmarad.**

2. A keszthelyi állomáson szükséges kenyér szállításának biztosítása céljából, a nyilvános versenytárgyalás **1904. évi október hó 26-án Keszthelyen**, a 8. honvéd huszár ezred II. osztály parancsnokság irodájában — és **nem 1904. évi október hó 24-én Pécsen** — fog megtartatni.

Székesfehérvár, 1904. évi október hó 13-án.

A m. kir. székesfehérvári V. honvéd kerületi parancsnokság.

A „Kávé király“-hoz

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávét kedvel, az csakis „Király kávé“-t vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve.

Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávét nem fog használni. Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illat azonnal elillan, valamint minden izt s szagot felvesz, miórt is ezen kiváló kávét lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

- 1 kgros doboz . . . 4 K 80 f
- 2 „ „ . . . 9 K — f
- 4 „ „ . . . 17 K 20 f

Ezen különleges pörkölt kávé kivül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra.

- 1 posta-csomag 5 kgr. legf. Cuba K 13-50
- 1 „ „ 5 „ „ Ceylon „ 12-—
- 1 „ „ 5 „ „ Jamaica „ 11-20

BIRÓ és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz.

Budapest, VI. Teréz-körut 2/a—b.

A „Kávé király“-hoz

A „Kávé király“-hoz

A „Kávé király“-hoz

Uj deszka és léckereskedés.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy a helyi piacon levő vas- és fűszerkereskedésemet

deszka és léckereskedéssel

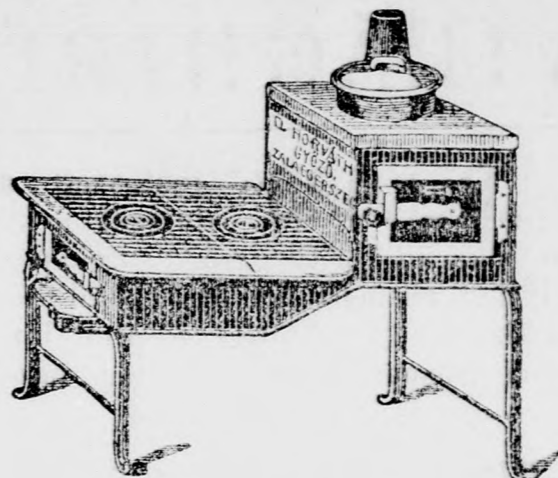
kibővíttem és állandó raktárt tartok egyéb építkezési cikkekkel, cementek-, kátrány-, elszigetelő- és fedőlemezek-, faszindelyek-, épületvasalások-, takaréktűzhelyek-, kályhák-ból stb.

Midőn új üzletágam szives tudomásul vételét kérem, kérek egyben további szives jóindulatu pártfogást.

Tisztelettel

D. Horváth Győző

vas-, fűszer- és deszkakereskedő Zalaegerszegen.



Fegyverek, töltények.

Kályhák, tűzhelyek.

Szőlősgazdák figyelmébe.

Eladó oltványok Grünfeld József-nél Alsólendván: 40.000 darab, riparia portális alanyra oltott, első osztályu oltvány ezrenként 180 koronaért.

A következő fajok kaphatók: olasz rizling, kövi dinka, nagy burgundi, budai zöld, szlankamenka, tót szőlő, kadarka, chasselas, ezer éves Magyarország emléke.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál

Radó Antal

fűszerkereskedő Zalaegerszegen.

Óh jaj!



Megfojt ez az átkozott köhögés.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona. Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR“ GYÓGYSZERTÁR Budapest, V., Váci-körut 17,

Éljen!



Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható Zalaegerszegen: Kaszter Sándor, Dr Klein Lajos, Sümegen: E. Dervarics István, Zalazentgróton: Botfy Péter gyógyszertáraikban.

Ki

hirdetni akar

akár csak apróhirdetéssel is és pedig személyi képviselői, állás-, vétel-, eladás-, haszonbér- és bérlet kerealetekkel, előnyösen fordul

Mosse Rudolf

hirdetési irodájához BUDAPEST, IV. Ferenciek-tere 3. (Távbeszélő 32-45.)

Ez által a hirdetőre több költség nem, ellenben egész sora az előnyöknek háramlik és pedig: díjtalan szakszerű tanács, a hirdetés cél-szerű szövegezésére, feltünő kiállítására és a legalkalmasabb lapok választására nézve stb. Katalógus díjtalan.

Somatose

oldható húslevesnyerő a hús tápanyagát tartalmazó (tojásfehérje és só) majánsm ízesítés, húsnyerő oldható poralakban, a lehető legjobb

erősítő szer

gyöngy, a táplálkozásban visszamaradt egyéneknek, mellbeteggeknek, idős betegeknek, gyomorbetgeknek, gyermekgyógyosoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, gyógyulók-nak stb., stb.,

Vas-Somatose

alakjában különösen sápkórban szenvedőknek orvosi-lag ajánlva. Somatose nagy mértékben erősíti az étvágyat. Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában. Csak eredeti csomagolásban valódi.

Festőgyárak előlött Bayer Fr. és társa, Elberfeld.

UNGER ANTAL

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS NYOMTATVÁNYRAKTÁRA ZÖLD-UTCA. ZALAEGRSZEG. ZÖLD-UTCA.

== AJÁNLIJA ==

RAKTÁRON LEVŐ NYOMTATVÁNYAIT == ÜGYVEDEK, KÖZSÉGI- ÉS KÖRJEGYZŐK RÉSZÉRE. ==

DÍSZMUNKÁK, MEGHÍVÓK, ELJEGYZÉSI- ÉS ESKETÉSI KÁRTYÁK, NÉVJEGYEK STB. LEGSZEBB MIVTELBEN, GYORSAN ÉS PONTOSAN KÉSZÍTETNEK.

A NYOMDA A MAI KOR IGÉNYEINEK MEGFELELŐEN, ÚJAN VAN FELSZERELVE.

LEVÉLBELI MEGKERESÉSEK A LEGPONTOSABBAN FOGANATOSÍTTATNAK. GYÁSZLÁPOK KÉT ÓRA ALATT KÉSZÍTETNEK.

Olcóság! Leiklisméretességtől f Saját érdekében hirdosson kizárólag LEOPOLD GYULÁ hirdetői irodája által, Budapest, Erzsébet-körút 54. 9 Szakavatottságtól Pontosság!

Császárfürdő

téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.

Elsőrangú kénes hévízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvizuszodákkal, kő- és kádfürdőkkel.

200 kényelmes lakoszobával.

Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

REPARATOR

KÖSZVÉNY ÉS CSÚZ ELLEN LEGSIKEREBB
a KRIEGNER-féle

1 üveg 2 korona, kis üveg 1 kor.

Főraktár: KORONA-GYÓGYSZERTÁR, Budapest, Calvin-tér.

KIVÁLÓ SZERENŐSE: ELŐZÉKENYSÉG!

SZERENŐSE-NAPTÁR INGYEN ÉS BÉRMENTVE!

KIRÁLYFI ÉS TÁRSA

BANKHÁZA, BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.

110.000 sorsjegy, 55.000 nyer. — Nyeremények összege 14.450.000 korona.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete

BUDAPEST, V. GÉZA-UTCA 2.

300 koronától kezdve ad törlesztési állaplevél-kölcsestől, melyek után

Újra törlesztés:	7% kamattal:
50 évre a 100 kor. 5.40%-a	50 évre a 100 kor. 5.50%-a
40 " " " 5.80%-a	40 " " " 6.00%-a
30 " " " 6.50%-a	30 " " " 7.00%-a
20 " " " 8%-a	20 " " " 8.50%-a

fizetendő járadékul a törlesztéssel együtt.

Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

FŐRAKTÁR: KRIGNER-FÉLE
 -GRÉME 2. KOR.
 -KORONA-
 -PUDER 1.
 -GYÖGYSZERTÁR
 -BUDAPESTI KÁVINTÉZET
 -SZAPPAN-
 -Törzsvégvárosi üzem

LEGKE DVEJTEBB, LEGTÖKÉLETESB
 -ARI TISZTÍTÓ-ÉS
 -SZÉPÍTŐ SZEREK:

HÔTEL PARIS SZÁJLODA

SAJÓTÁRS: SIMON PÁL

BUDAPEST, VI. VÁCZI-KÖRUT 25. SZ.

100 szoba 220 K-mi fejebb kiscselgátsáall és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem és szórakoztatás a háttérben. Vilamos vasúti megállóhely az összes pályaudvarok és hajók felé.

REMINGTON

IRÓGÉP
ÚJ MODELLJE
megjelent!
PROSPEKTUST KÜLD

GLOGOWSKI ÉS TÁRSA

BUDAPEST
ANDRÁSSY-ÛT 12.

LEGTÖKÉLETES
FELJAVULHATATLAN

Ön nagyon idősnek látszik!
Fesse haját a CZERNY-féle

Tanningene

HAJFESTŐ-SZERREL

Vidéknek kedvenca találkozó helye

KLIVÉNYI FERENCZ

vendéglős elsőrangú étterem

Budapest, VI., Andrásy-út 39.

Kínó magyar kosyba, valódi szta borok és a világhírű „PSCHORRRÄU” egyedül hímérése.

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol mely azonnal eltávolít minden szepít, májfoltot, pattanást, mitesert stb. és az arcznak üdöséget, hatátságot kölcsönöz. Hölgyeknek nélkülözhetetlen!

Egy üveg ára 2.- K, hozzá ugorka-szappan 1.- K, pudor 2.- K.

Postai átvételre szaporta.

gyógyszertára: Budapest — Erzsébetfalva.

Főszétvélési hely: Balassa Kornél

VÉRGYÓGYÍTÁS

A legsikerebb gyógmód: asthma, szív-, gyomor-, kleg- és borbaj, szélhűdés, emezavar és stica.

Megalapítója és egyedül képviselője:

D. KOVÁCS J. fővárosi orvos.

BUDAPEST, V. VÁCZI-KÖRUT 18. SZ. I. EM.

Versenyen kívüli olcsó árak!

Elsőrangú angol és francia kelmekölönlegességek árúháza

LEON ÉS OLÁH

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.

Mintákat az ország minden részébe ingyen és bérmentve küldenek

OSERS és BAUER

MOTORGYÁR

BUDAPEST V. Lipót-körút 7.

Benzin- és petrolin-motorok

BÉCS Drossnerstrasse 70-88.

Benzin- és petrolin-lokomobilok

Szivógáz-motorok 2-3 fillér üzemköltséggel.

Ezeremly berendezések működésben. — Elsőrendű gyártmány. — Készlet-üzemelési feltételek.

ÜGYNÖKÖK

felvétetnek igen kedvező feltételek mellett

— Erzsébet-szanatorium-sorsjegyek —
részletfizetés melletti elárusítására.

FUCHS H. váltóháza

BUDAPEST, IV., Kecskeméti-u. 1.

BRÁZAY FÉLE SOSBORSZESZ



SOSBOR SZESZ

NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
B KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA

HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ MELLÉKELVE VAN!

Egy jó házból való fiu
tanoncul felvétetik
Unger Antal könyvnyomdájába.

„MAYER” gépgyár

vas- és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, kiténő szerkezetű Benzin- és szivó-gázmotorokat 2-50 lóerőig

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolesőbb üzem! Tüzveszély kizárva!



Malomépítészet: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű csavaros és szabadalmazott víznyomású borsajtók.

Osborne D. M.-féle világhírű amerikai arató és kaszálo gépek magyarországi kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

Ügynök kerestetik.

Egy üzemképes, jó hírnévnek örvendő **pezsőgyár** vezetősége az eddigi közvetítőnek elhalálása következtében **Zalaegerszeg és vidékére, esetleg egész Magyarország területére**

alkalmas ügynököt keres.

Az ajánlatok német nyelven irva e lap kiadóhivatalába adandók be.

Jónak, a jobb az ellensége.

Tényleg a legjobb az eddig használatban levő szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vászon és pamut ruhaneműek mosására, a **Schicht** által ujonnan feltalált

mosó kivonatot,

„Asszonydicséret”

védj. gyel,
a ruha beáztatására.

Előnyök:

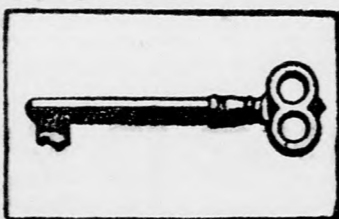
1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére csökkent.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztábbá, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiért az alatt jegyzett czég kezességet vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosáshoz képest.

Népszerűvé válik minden háztasszony és mosónőnél egy egyszeri kísérlet után.

— Mindenütt kapható. —

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs”



jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. Minden káros alkatrésztől mentes.

..... Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Schicht György, Aussig

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön.

Karlsbadi kávé keverék.

Ezen három féle legnemesebb kávéfajtából álló vegyület iz, aroma és kiadóság tekintetében a legdrágább kávékkal egyenértékű. A keverék egyszerre pörkölt.

Kilója 1.60 frt.

3 kilónál a csomagolás és portó nem számítatik.

Drogueria a vörös kereszthez Nagykanizsán.

Fernolendit

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ.

cipő fényezés, a világ legjobb fényezője és **Glanzcrème** világos cipők számára legszébb fényt adnak és megtartják a színt **állandóan**. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők **Lyosin** alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapítottatott 1812.-ben. **Gyárraktár Budapesten, V. Lipót-körut 24.** A levelek Bécsbe III/i. intézendők. A mosáshoz **Brunnen-szappan** veendő.

Kiváló szerencse Töröknél! Felülmulhatlanul

kedvez főúrunknak a szerencse. Rövid idő alatt 17 millió korona nyereménynél többet fizettünk nagybecsült vevőinknek, köztük

a legnagyobb nyereményeket.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztály-sorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 15. osztály-sorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

1/2 » » » 3.— » » 6.—; 1/1 » » » 6.— » » 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi november hó 2-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főúrunk osztálysorsjáték üzletei:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (bélyegekből) } A név tetsző tölendő.

Pontos cím: